БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 47 (13363)
1971 оной февралиин 25, четверг

Сэн 2 мүнгэн

...УБУУ ...схэбэрилхэдэ ...лзотой

...1—1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй ...шаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд бүхы совет арадай, ...манай республикын арад зоной дунда халуунаар угтагдажа, ...эр зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Түрэл партиимнай хараалһан ...түсэб эхинһээ абаад, эсэстээ хүрэтэр арад зоной ажана байдал ...дээгэр болгохо, Эхэ оронойнгоо экономическа болон бэез хам...ые бүри бэхижүүлхэ гэһэн удхатай.

...хи табан жэлэй түсэб соо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэ...ээ зөөри ехээр һомолхо, хэзээ хэзээнэйхиһээ олон трактор, ком...машина болон бусад техникэ хүдөө ажахыда үгэхэ, колхоз, сов...малай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхын тула мал ажалай болон тэ...ээлгын хүндэ хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулха, мине...ажүүлгэ болон тэжээлэй фосфадуудые ехээр гаргаха зорилго ...байна. Шэнэ табан жэлдэ хото городуудай захаар мал ажалай про...мышленна арга хэрэглэжэ бүри ехээр абаха гүрэнэй болон кол...колхозууд хоорондын томо ажахынуудые, шубуунай фабрика...айгуулхаар хараалагдаа. Энэ талаар манайшье республикада ехэ ...гдэхэ юм.

...ика дотороо үндэгэ, шубуунай мяха ехээр абадаг болохо зо...КПСС-эй обком, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан тусхай ...һан байна. Тэрэнэй ёһоор Буряадай «Птицепром» трестын ...нууд үргэдхэгдэжэ, энэ жэлдэ шубуудай тоое 164 мянган тол...шоруулха, 1972 ондо нёдондонойхиһоо 24 миллион олон үн...мянган центнер ехэ шубуунай мяха абаха зорилго табигдаа. Тии...байгша ондо 72 мянган шубуунай байха 8 шэнэ байра, 20 мян...барихa 1 байра баригдаха, мүн 150 мянган шубуунай байха ...шэнэдхэн хубилгагдаха юм. Эдэ жэлнүүдтэ Загарайн аймагта ...галуу тэжээхэ хүсэтэй томо фабрика баригдаха байна.

...үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй томо предприятинуудай ашаг ..., түргэн зуура продукци ехээр үгэдэг байһаниинь манайшье ...ын ажахынуудай байдалһаа элеэр харагдана. Кабанскын аймаг...үсхэбэрилхэ томо фермэнүүд байгуулагдаһаар арбаад жэл бо...энэ хугасаада тус фермэ жэлдээ 16 мянгаад центнер шубуунай ...байгаа. 1969 оной эсэстэ хүдэлжэ захалһан Сотниковско шу...фабрика үнгэрһэн жэлдэ 21,8 миллион үндэгэ гүрэндөө тушаагаа. ...ын тахяа бүриһөө нёдондо 220 үндэгэ абтаһан байха юм. Эн...ишад Любовь Шубина, Лидия Кручинина болон бусад тахяа бү...ээ 240 гаран үндэгэ абажа шадаа.

...үсхэбэрилдэг фермэ болон фабриканууд жэл бүри бүхы гар...улаад, олзо өхээр оруулна. Үнгэрһэн жэлдэ «Птицепром» ...предприятинуудай 4 миллион гаран түхэриг сэбэр олзо оруулһа... республикымнай совхозууд болон гүрэнэй хүдөө ажахын бусад ...нуу бүхы дээрээ түрүүшынхеэ олзо абажа гараһан байна. ...шубуу олоор үсхэбэрилхэдэ хэды ехэ аша үрэтэйб гэжэ үшөө да...ажэ үгэнэ бшуу.

...бодото байдал дээрэһээ хараад үзэхэдэ, шубуунай томо пред...иһаа гадна, мүн колхоз, совхозуудай шубуунай фермэнүүдшье ...жэшээнь, һүүлэй жэлнүүдтэ Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд ...эбэрилжэ захалһан байна. Энэ ехэ хэрэгтэ тус аймагай «Забай...колхоз эхи табиһан юм. Һүүлээрнь «Заганский», «Коммунизм» ...нэрэмжэтэ колхозууд галуу үсхэбэрилжэ ороо. «Забайкалец» кол...нунай фермэ жэл бүри ажахыдаа сэбэр олзо оруулна. Нёдондо энэ ...гүрэндэ 2572 центнер шубуунай мяхан худалдагдажа, колхо...мянга гаран түхэриг сэбэр олзо абаһан байна. Мухар-шэбэрэй...эээр Бэшүүрэй аймагай ажахынууд галуунай фермэнүүдтэй ...байхай.

...шье һүүлэй жэлнүүдтэ зарим аймагуудай ажахынууд үйлэдбэ...шэглэлтэй болгохомнай гэһэн бэеэрээ шубуудайнгаа фермэнүү...эрхиһэн байна. Иимэ баримтанууд Түнхэнэй, Баргажанай, ..., Загарайн, Хориин болон бусад аймагуудта үзэгдөө. Энээнэй тон ...һаниинь уданшьегүй элеэр харагдаа. Юуб гэхэдэ, аймаг, ажахы ...үндэгэн ехэ хэрэгтэй болодог ха юм. Жэшээнь, үхибүүдэй ясли, ...столовонуудта, мүн арад зондошье, колхоз, совхозуудай үйлэд...үндэгэн хэрэгтэй. Түнхэнэй аймагай курортнуудта жэл бүри ...ороо ерэжэ амардаг, аргалуулдаг. Теэд аймаг дотор шубуунай ...эй үгы хэгдэшэхэдэ, арад зоной хэрэглэмжые хангаха аргагүй ...

..., совхозуудай тахяагай фермэнүүдшье ажахыдаа гарза хэдэггүй, ...отой байдаг. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ...шубуушан, БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат Хрестинья ...ай даадаг фермын коллектив нёдондо нэгэ миллион үндэгэ абажа, ...хэдэн мянган түхэриг сэбэр олзо оруулаа. Тиимэһээ колхоз, ...та доторой хэрэглэмжые хангаха зорилгоор 4—5 мянган тахяа...нүүдтэй болохо тон шухала.

...табан жэлдэ республикамнай гүрэндөө 270 миллион үндэгэ, 300 ...нно шубуунай мяха тушааха, худалдаха түсэбтэй. Байгша ондо ...риһөө 190 үндэгэ, «птицепром» трестын предприятинууд—220 ...аха зорилго табигданхай. Энэ зорилгоё амжалтатайгаар бэе...тула «Птицепром» трестын предприятинуудые үргэдхэхынгөө ха...колхоз, совхозуудай шубуунай фермэнүүдые һэргээхэ, тэндэ шэ...эрхэ шухала болоно. Тиихэ зуураа шубуунай үүлтэр һайжаруул...шубуушадай, түрүү ажахынуудай дүй дуршэлые халан абажа, ...йлалтануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, шубуун бүриһөө олон үндэ...дальбарaануудые һайнаар дэгжээхэ хэрэгтэй. Энэ талаар айма...хүдөө ажахын управленинүүдэй, колхоз, совхозуудай, шубуунай ...удай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ехээр оролдохо ушартай.

...ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа партиингаа ...ездын Директивэнүүдтэй танилсажа,зүбшэн хэлсэжэ байха зуураа, ...энгүй урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бодото хэрэг дээрэнь ...зрилтэ табигдана. Тиимэһээ ашаг олзо ехэтэй, гаргашаяа түргэ...улдаг шубуунай фермэнүүдые олошоруулжа, арад зонойнгоо ...үдые гүйсэдөөр хангаха гэшэ мүнөөдэрэй шухала зорилгонуудай ... болоно. Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын орга... хэрэгтэ анхарал ехээр табижа, бодото хэмжээнүүдые бэелүүлхэ

ПАРТИИН ТҮСЭБ—АРАДАЙ ТҮСЭБ

ХҮРШЭ НЭРТӨӨ АЙЛШАЛБА

Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри партиимнай XXIV съездын нээгдэхэ саг ойртожол байна. Эдэ үдэрнүүдтэ хүдөөгэй ажалшад гүрэн түрын ехэ удха шанартай документ—КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсана. Өөһэдынгөө ажал хэрэгэй хараа түсэб зохёоно, абаһан уялгануудаа, тэрэнэйнгээ дүүргэлтые хаража, шүүжэ үзэнэ.

Манай колхозой хүршэнэр—партиин XXI съездын нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд колхозоймнай һаалишадтай мүрысэдэг байһан юм. Энэ ушарые үнинэй һаалишад һанана ёһотой. Теэд харилсаагаа дахин һэргээхэ хүсэлэнтэй хүршэнэрнай һаяхан манай колхоздо ерээ.

— Манай хүдэлмэриин үрэ дүн таанарта хүрэхэгүй. Адлихан лэ эрхэ байдалда ажаллаад, бидэнэртнай биранагүйбди. Үнеэн бүриһөө 1600 килограммшье һаагаадүй байнабди. Гурба-дүрбэн жэлэй туршада танай фермэ түрүү зэргэдэ гараа. Бидэнэр атаархanабди. Таанадай дүй дүршэл халан абаха зорилготойгоор мүрысөөгөө һэргээхэ гэлсээбди,—гээд эдэнэр мэдүүлһэн байна.

Тон лэ зүб даа. Мүрысөөн гээшэмнай ажалдаа урилдан хүдэлхэһөө гадна, бэе бэедээ туһалалсаха гэһэн уг зорилготой. Тиимэ тула манай колхозой хоёрдохи һүү һаалиин фермынхид хүршэ нүхэдтөө туһалалсаха, мүн өөһэдөөшье нүхэдэйнгөө дүй дүршэлдэ һуралсана аабза.

XXI партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи фермынхид энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1750 килограмм һүү һааха, мартын 15 болотор 1-дэхи кварталай түсэб дүүргэхэ уялга абанхай.

Манай колхозой 2-дохи фермын һаалишад үбэлэй 7 һара соо (ноябрьһаа май хүрэтэр) үнеэн бүриһөө 1250 килограмм һүү һааха уялга (энээнэй урда тээ 1000 килограмм байгаа) шэнээр абаа. Иимэ арга боломжонууд бии. Үдэр бүри һаамынь нэмэжэ байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай энэ фермын һаалишад дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 2214 килограмм һүү һаагаа һэн. Энэ фермын эрхим һаалишан Татьяна Дмитриевна Кузнецова нёдондо үнеэн бүриһөө 2717 килограмм һүү һаагаа. Фермын һаалишад бултадаа эды шэнээн һүү һаахын тулада шармайна.

Айлшаднай фермымнай хүдэлмэритэй танилсаа, һаалишад, үхэршэдтэй хөөрэлдөөд бусаа. Манайхид март һарада хүршэнэртөө айлшалха юм. Ехэ һүү һаажа, сагаан эдеэнэй дээжээр партиингаа ээлжээтэ съездые угтахын түлөө мүрысөөн улам үргэдэжэ байна.

А. КУЗНЕЦОВ,
Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой парткомой секретарь.

ТЕХНИКЫН ХҮСЭНДЭ ТҮШЭГЛЭН...

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект хүдөөгэй ажалшадай дунда айхабтар ехэ баяр баясхалантайгаар угтагдаба. Эдэ үдэрнүүдтэ хүн бүхэн тэрээнтэй танилсана, коллективүүдтэ сугларжа, хэһэн бүтээһэн юумэнүүдээ сосолжо, саашадаа хэхэ юумэеэ тодорхойлно.

Һаяхан Сэлэнгын аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделенидэ хүрэжэ, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэй, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэһэн байнабди. Энэ отделениин коллектив 8-дахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлжэ гараа. Гансахан үнгэрһэн жэлдэ аймагайнгаа колхоз, совхозуудай трактор, автомашина, комбайн заһабарилхынгаа хажуугаар 1600 гектар дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэһэн, 20 мянган түхэриг сэнтэй гидротехническэ барилга бүтээһэн байха юм. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулаа, 69 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаа.

Мүнөө үедэ отделениин хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин болон һууриин гэр байра олоор барижа байнхай. Хоёр айлай байха 5 байшан гэр баригдажа дүүрээд, үшөө тэды шэнээн гэр баригдахаар бэлдэгдэнэ. 16 айлай байха 3 гэр хирпиисээр баригдажа захалаа. Тиигэжэ Тохой һуурин хото городой тухэлтэй болохонь гээшэ.

Шэнэ табан жэлдэ энэ отделенидэ бүри ехэ хубилалта болохоор хүлеэгдэнэ. Энээн тушаа тус отделениие эрхилэгшэ Цыретор Лобанович Балданов иигэжэ хөөрэбэ:

— Ойрын хоёр жэлэй туршада манай отделенидэ 1000 трактор заһабарилха шэнэ мастерской баригдаха. Мүнөө тэрэнэй һууринь тодхогдоо. Тиигэжэ мүнөөнэйхиһөө 6 дахин олон трактор заһабарилдаг болохобди. Энэмнай ямар нэгэн заводой түхэлтэй болохо юм. Мүн энэ үедэ 160 автомашина байлгаха хоёр томо гараж, мүн аймаг дотор автоколоннонуудай байха бишыхан гурбан гараж баригдаха. Тиигэжэ 250 автомашинатай бааза эндэмнай байгуулагдаха. Гансахан энэ жэлдэ 1 миллион түхэригэй барилга хэтдэхээр хараалагданхай.

Трактор, машинануудые заһабарилха технологи хубилгагдаха, тэндэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажалай бүтээсэ саашадаа дээшэлүүлэгдэхэ байна. Эдэ бүгэдэ тухай отделениин главна инженер Дмитрий Андреевич Кречетов хөөрэбэ:

— Жэл ерэхэ бүри мастерской соохи түхеэрэлгэмнай һайжаруулагдана . Тракторнуудые задалха, холбохо стендүүд тодхогдоо. Тракторые газаа талаһаань угааха түхеэрэлгэ ерэхэ зун болотор бэлэн болгогдохо. Саашадаа диспетчерскэ гуримаар ажахыгаа хүтэлбэрилдэг болохобди.

Эдэ үдэрнүүдтэ отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект уншагдажа байна. Энээн тухай отделениин партийна бюрогой секретарь Владимир Павлович Шишмарёв мэдээсэбэ:

— Үйлэдбэриимнай бүхы хубинуудта хүдэлмэришэдэй суглаанууд үнгэроо. Тэндэ манай агитаторнууд КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проект уншажа, хөөрэжэ үгэһэн байна. Илангаяа хүдөө ажахы хүгжөөхэ талаар партиингаа хараалһан ехэ зорилгонуудаар хүнүүд омогорхоно. Мүн арад зоной ажана байдал улам дээшэлжэ, хото хүдөө хоёрой хоорондохи илгаа бүри бага болохо гэһэн үгэнүүд хүн бүхэнэй урма сэдьхэл баясуулна. Үгэ хэлэһэн хүнүүд үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, мүнгэ зөөриие олзо ехэтэй болгохо тухай дурадхаһан байна. Энэ жэлһээ предприятимнай түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын гуримда оруулагдаба. Тиимэһээ бүхы юумэсэ алмаха, арьбалха гээшэ хүдэлмэришэн бүхэнэй нангин хэрэг болоно.

1971 — 1975 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проект эндэхи хүдэлмэришэн бүхэниие ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулна. Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы тракторнуудаа съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр заһабарилжа сүм дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табижа, отделениин хүдэлмэришэд габшагайгаар ажаллажа байнхай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет нютагай мэдэлэй предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй IV кварталай дүн сосолон гаргаба.

Тарбагатайн кондитерскэ фабрикын коллектив продукци худалдаха кварталай түсэбые 107,1 процент дүүргэһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 105,5 процент хүргэһэн байна.

Социалис мүрысөөндэ һайн дүнгүүдые харуулһан энэ коллектив республикын Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзай областной соведэй дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Горпромторгын 17-дохи магазинай коллектив эд бараа наймаалха кварталай түсэбые 106 процент дүүргэһэн юм. Мүн трестнүүдэй столовын 7-дохи магазин эдеэ хоол наймаалха, өөрынгөө продукцяар столоводо эдеэ хоол баригшадые хангаха даабаряа холо үлүүлэн дүүргээ. Эдэ хоёр коллективтэ мүн лэ дамжуулгын Улаан тугууд, 2-дохи мүнгэн шан барюулагдаба.

Арад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг Загарайн комбинадай коллектив түсэбөө 108,6 процент хүргэжэ, 2-дохи мүнгэн шанда хүртэһэн. Унда харяадаг зүйлнүүдые хэдэг Улаан-Үдын заводой хүдэлмэрилэгшэд 2-дохи мүнгэн шан абаа.

Хэжэнгын барилга-заһабарилгын участогай, Ивалгын кондитерскэ фабрикын, ажахын тоосооной 4-дэхи магазинай, горпищеторгын худалдаа наймаанай баазын, заһабарилга-барилгын трестын санитарно-техническэ болон электро-хабсаралгын участогай коллективүүд 3-дахи мүнгэн шангаар шагнагдабад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын шэлэй заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн Юрий Григорьевич Руденко. Энэ нүхэр областной партийна конференциин делегадаар һунгагданхай.
Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

РЯЗАНЬ. Энэ областиин промышленна үйлэдбэриин хэмжээн шэнэ табан жэл соо нэгэ хахад дахинаар ехэ болохо. Тусгаарлабал, Рязанска ГРЭС, Новорязанска, Дягилевска теплоэлектроцентральнууд дээрэ шэнэ машина түхеэрэлгэ табижа, ...ластьдо баригдаха гэжэ коммунистнууд тэмдэглэбэ.

Табан жэлэй һүүл багта 1 миллион 700 мянган тонно ороохо жэл соогоо хуряаха, хартаабха, саахарай свёкло, овощ, мал ажалай ашаг шэмэ һураггүй ехээр абадаг болохо гэжэ хүдөө ажахын талаар тогтоогдобо.

Табан жэлэй турша соо энэ областьдо 2 миллион шахуу дүрбэлжэн метр гэр байра, олон һургуули, үхибүүдэй саад, клуб, кинотеатр ба библиотекэ барихa гэжэ хараалагдаба.

Партиин Краснодарска крайкомой пленумдэ, Волгоградска ба Рязанска областьнуудай партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектые нэгэн һаналаар һайшаагаад, табан жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонуудые дүүргэлгэдээ шэнэ амжалта туйлан, партиин съездые тэмдэглэхыень ажалшан зоноо уряалба.

(ТАСС).

...ХЭ ТҮСЭБҮҮД, ЕХЭ ХАРЮУСАЛГА

...КРАСНОДАР. Табан жэлэй ...багта жэлэй найман миллион тонно хүрэтэр ороохо аба...һэн зорилго манай оронoй ...талхаар эгээн баян Куба...ажалшад табина. СССР-...ай ажахые 1971—1975 ...удта хүгжөөхэ табадахи та...жэлэй түсэб тушаа КПСС-... XXIV съездын Директивэ...эй проектые зүбшэн хэлсэ... партиин Краснодарска ...комой пленум дээрэ тиимэ ... гаргагдаба. Директивэ...эй проект һайшааха зуу... энэ табан жэл соо хизаа... промышленностиие, хүдөө ...ые дам саашадань хүгжөө...энэ хараа түсэб пленумдэ ...шад тодорхойлбо.

...газар тариалангай ажалай ... дээшэлүүлһэнэй, ... техникые шадамараар ...һанай, ургаса ехэтэй шэ... шэнэ сортнуудые тари... болоһоной, тариан ажалай ...нуудай дүй дүршэлые, ... наукын туйлалтануудые ...эр дэлгэрүүлһэнэй ашаар ...эз ба совхозууд ороохо та... ехээр абаха ёһотой гээд ...КПСС-эй крайкомой пленум ...лбоэ.

...загадаг газараа үргэд... хизаарай колхоз ба сов...удай нииты мал ажал хүг... хэмжээнүүдые КПСС-эй ...мой пленум тодорхойлбо.

...ВОЛГОГРАД. Шэнэ табан жэл соо волгоградайхидай шиидхэхэ ёһотой шухала зорилгонууд тухай хөөрэлдөөн Волгоградай областной ба городской партийна организацинуудай эдэбхитэдэй суглаан дээрэ болобо. Жэшээнь, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 40—50 процентээр ехэ болохо. Теэд тэрэнь гол түлэб ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаха юм. «Красный Октябрь» заводой металлургнууд хүдэлмэришэдэйнгөө тоо олошоруулангүйгөөр булад ба прокат мүнөөнэйхиһөө бүри ехээр үйлэдбэрилхэ гээд түсэблэжэ байнхай. Үсөөн хүдэлмэришэдэй ажаллаха булад шудхалгын пеэшэнгүүд, прокатна станууд техническэ шэнэ үндэһөөр шэнэдхэн һэльбэгдэхэ, баригдаха юм.

Багаханууд город ба тосхонуудта промышленность хүгжөөхэ гэһэн дурадхалнууд суглаан дээрэ ороһон байгаа. Булад шудхалаагай завод—Фролово городто, слесарно-хабсаралгын хэрэгсэл гаргаха завод—Камышинда бүри мүнөө баригдажа байгаа юм. Белково-витаминна концентрат гаргаха завод Светлый гэжэ тосхондо баригдажа эхилээ.

Волго мүрэнэй адагтахи хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөлгэдэ анхарал ехээр хандуулагдаба.

Хүдэлгэһэнэй ашаар зургаа дахин ехэ зайн гал үйлэдбэрилэгдэхэ. Химическэ утаһанай комбинат, «Центролит» ба нефть илгадаг заводууд нилээд ехээр хүгжэхэ. Станок бүтээлгын Рязанска завод программын ёһоор хүдэлдэг станогуудые 8 дахин олоор гаргаха. Иимэ тогтоол областной партийна организациин эдэбхитэдэй суглаан гарһан байба.

Автоматическа шугамуудай Сасовска завод, Скопинскын автоагрегатна завод, Лихачевой нэрэмжэтэ Москвагай заводой томо филиал гэхэ мэтын шэнэ предприятинууд Рязанска об...

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ф. А. АЛЕКСАНДРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын советскэ болон кооперативна органуудта удаан саг соо эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнь, 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан персиональна пенсионер нүхэр Александров Фёдор Александровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй Байшан.
1971 оной февралиин 23.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ, Ленинэй орденто оперо, балетэй театр соо СССР-эй Госпланай ба түсэблэлгын зургаануудай 50 жэлэй ойдо зорюулһан баярай суглаан болобо.

«СССР-эй Госпланай ба түсэблэлгын зургаануудай 50 жэлэй ой» гэһэн элидхэл Буряадай АССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр В. Ф. Лысов хэбэ. Республикын түсэблэлгын зургаануудай эдэбхитэдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа. Һүүлээрнь ехэ концерт табигдаба.

Монголой шангууд барюулагдаба

ХЯАГТА. Буряадай АССР. (ТАСС-ай корр.). Совет Армиин 53-дахи жэлэй ойдо зорюулагдан Хяагтада үнгэргэгдэһэн баярай суглаан дээрэ Монголой Арадай Республикын шангууд барюулагдаба.

Урданай сэрэгшэд—«Родина» гэжэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд И. И. Агафонов ба И. П. Пашков, тэрэшэлэн Наушки станциин хүдэлмэришэн А. Н. Клочихин Алтан гадаһанай орденуудые абаба. Халхын Голдохи байлдаанда 1939 ондо эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө, монгол арадай эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдалые хамгаалгада габьяатай байһанайнгаа түлөө МНР-эй Арадай Агуухэ Хуралай Президиумэй указаар тэдэнэр шагнагдаһан байгаа.

Сүхэ-Баатарай дайшалхы нүхэрынь, аха дүү энэ оронoй арадай сэрэгэй ахамад ветеран Д. Даваа шанда хүртэгшэдые Монголой делегациин нэрэһээ халуунаар амаршалба.

(ТАСС).

ОБЛАСТНОЙ XXVII ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Областной XXVII партийна конференци февралиин 26-да, 10 часта оперо ба балетэй театрай байшан соо хүдэлмэреэ эхилхэ.

КПСС-эй обкомой байшангай № 12 комнатодо февралиин 24-нэйүглөөнэй 9 часһаа делегадууд бүридхэлдэ абтаха.

№ № 29—66, 67—00, 23—98 телефонуудаар мэдэжэ болохо.

ГАХАЙН МЯХА ЕХЭЭР АБАХЫН ТҮЛӨӨ

Эхэ гахай бүриһөө 11 центнер мяхан абтаа. Нёдондо 172 мянга гаран түхэригэй сэбэр олзо ороо. *Мяханай өөрынь үнэ сэн хямдараа.* 3700 гахайтай болохобди.

Ажахы доторхи һалбари бүхэнииие тусхай шэглэлтэй болгохо гэһэн эрилтын удхые заримашуул буруугаар ойлгоод, һүүлэй үедэ гахайн фермэнүүдые усадхаха гэһэн һэдэлгэ гаргаһан юм. Тиихэдээ тэдэнэр «гахай үсхэбэрилхэдэ гарзатай» гэһэн шалтаг баридаг байгаа. «Гахайнгаа фермые тараагаа һаамнай яаха юм. Жэл бүри гарза хэхэһээ бэ ш ямаршье ашаг олзо тэрэнһээ абтанагүй» гэһэн хөөрэлдөөн манайшье колхоздо доохонуур гаража эхилээ һэн.

Иимэ ябадал партийна организациин зүгһөө шангаар шүүмжэлэгдээ. Мүнөө аймагаймнай хэдэн колхоз, совхоздо гахайн фермэнүүд шэнээр байгуулагдажа, ашаг олзотой һалбари болоно захалаа.

Ороохо тариянай тогтууритай баян ургаса жэл бүри хуряадаг газарта энэ һалбариин ашаг ехэтэй байһыень би өөрынгөө олон жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ һайн мэдэхэб. Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникум дүүргэжэ, ветеринар мэргэжэлтэй болоһонһоо хойшо арбаад жэл соо таһалгаряагүй гахайн фермые даагшаар (түрүүн «Эрдэм» совхоздо, удаань «Родина» колхоздо) хүдэлжэ байнаб. Минии ажаллаһан гахайн фермэнүүд эдэ жэлнүүдтэ гарзатай һалбари гүүлээгүй юм.

1968 оной намар «Родина» колхозой гахайн фермые даажа абахадамни, энэ һалбари ажахыдаа жэл бүри гарза ехээр хэдэг байгаа. Хэлэһэнээ баримталхын тула нэгэ иимэ жэшээ дурдаһуу. 1966 ондо гэхэ гү, али наймадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гахайн фермэдэ 612 центнер мяхан абтажа, ажахыда 47 мянган түхэригэй гарза оруулһан юм. Табан жэлэй түсэбөөр колхоз гүрэндэ 5100 центнер гахайн мяха худалдаха зэргэтэй байгаа. Ажахыда энэ һалбари юундэ тиимэ ехээр гаргашка хэдэг байгааб гэхэдэ, гахай үсхэбэрилгэдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй зүгһөө бодото анхарал хандуулагдадаггүй байгаа бшуу. Байрын багаһаа боложо, шахалгада байһан гахайнууд бусад гахайнуудтай хамта байлгагдадаг һэн. Эхэ гахайнуудай байра баһал уйтан, хүйтэн һэн. Иимэ байдалда поршоонхонуудһаа байха ехэ гахайнууд олоор гарзалдаг байгаа ха юм. Колхозой правлениин, партбюрогой хамтын заседани дээрэ энэ асуудал табигдажа, гахайн фермын байрануудые һэльбэн заһабарилха, үргэдхэхэ, фермэдэхи бүхы хүдэлмэриин технологиие шэнээр хубилгаха, түргэн томо болодог һайн үүлтэрэй гахайнуудые үсхэбэрилдэг болохо гэжэ шиидхэгдэһэн юм.

Тиигээд лэ шлакоблогоор гахайн комплексно фермэ баригдажа эхилһэн байна. Богонихон болзорой туршада гурбан ехэ байра ашаглалгада үгтөө. Тиигэжэ эхэ гахайнууд уужам, һаруул шэнэ байрада оруулагдаһан, поршоонхонуудай гарзалха ушар хоёр дахин шахуу үсөөрһэн байна. Шахагдаха гахайнуудшье шэнэ байрада орожо, тусхай рационоор тэжээгдэдэг болоһон. Хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулагдажа, ажалай эмхидхэлшье һайжаруулагдаа. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай ашаар үрэ дүнгынь богонихон болзор соо элеэр харагдаһан. Юуб гэхэдэ, 1968 ондо гахаймнай фермэ түрүүшынхеэ 25 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан юм. Тиихэдэнь энэ һалбаримнай ашаг ехэтэй болохонь гэжэ хүнүүд этигээ бэлэй. Энэмнай юунһээшье үлүү илалта болоно бшуу. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада гахайнуудай тоо толгой хэдэн зуугаадаар олошороо. Мүнөө фермэдэмнай 2813 гахай харууһалагдана. Тэрэ тоодо 340 гол эхэ гахайтайбди. Фермэмнай гол эхэ гахайн, һубай ба поршоонхолхо гахайнуудай, поршоонхонуудые томо болгохо, мүн шахалгын — хамта 4 цех боложо хубаарилагданхай. Бүхыдөө коллективнай 23 хүнһөө бүридэнэ.

Гахайнуудайнгаа тоо толгой олошоруулангүйгөөр хямда сэнтэй тарган мяха бүри ехээр абажа шадахагүйнь элитэ. Тиимэһээ ажалай баян дүршэлтэй эхэнэрнүүдые эхэ гахайнуудай цехтэ хүдэлхөөр томилһон байнабди. Нэгэ хүн тиимэ 60 гахай харууһална. Һайһан ажалтаа ородосо ехэтэйгээр хэлдэдэг, эһэдынгөө урдахи хараһан ёното мастернууд бидэндэ жэл бүри олошорно. Жэшээнь, хоёр удаагаар «Аймагай чемпионой» хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Е. В. Таланкина, А. В. Шарагина, Г. В. Фурцева, Г. Ф. Евсеева болон бусадые нэрлэмээр. Елена Васильевна Таланкина арба гаран жэлэй туршада эхэ гахайнуудые харууһалха зуураа, поршоонхонуудые жэл бүри олоор абадаг юм. Тэрэ үнгэрэгшэ ойн баярай жэлдэ 744 поршоонхо абаад, хоёр һаратай болоторнь томо болгоод, ондоо цехтэ тушаагаа. Эрхим ажалайнгаа түлөө тэрэ курортдо ошохо түлөөһэгүй путёвкоор шагнагдаа. Һаяар Москва ВДНХ мордохонь.

Үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулһан байнабди. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада Онохойн совхозһоо үүлтэртэ 7, Красноярскын томо сагаан үүлтэрэй 9 эрэ гахай худалдажа абаабди. Эдэ хоёр үүлтэрһээ абтаһан эгээл һайн поршоонхонуудые эхэ гахай болгодогбди. Мүнөө бидэндэ 240 гол эхэ, нэгэ дахин поршоонхолоод шахагдадаг 145 эхэ гахай бии. Гол эхэ гахай бүхэн жэлдээ 1,8 дахин поршоонхолдог. Эрдэм ухаанай туйлалтын ёһоор эхэ гахай бүхэн жэлдээ хоёр дахин поршоонхолхо зэргэтэй юм. Тиихын тула поршоонхонуудаа эхэтэйнь хоёр һара соо байлгангүй, харин һара болгоод илгаха хэрэгтэй. Теэд поршоонхонуудта эдюулхэ тусхай холимол тэжээл абадаггүйбди. Тиимэ тэжээлдэ эхынь һү һэлгэхэ тусхай бодосууд байха зэргэтэй юм. Хэрбээ тусхай тиимэ шанартай тэжээл абадаг болоо һаа, эхэ гахайнуудаа жэлдээ хоёр поршоонхолуулха арга манда бии. Үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбтэ 1400-най орондо 3094 поршоонхо абтаа гэхэ гү, али гол эхэ гахай бүриһөө 12 поршоонхо түлжүүлэгдээ. Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэһэнэй ёһоор, гол эхэ гахай бүхэнһөө 11 центнер мяхан абтаа.

Поршоонхолхо гахайнуудые хэдэн хоног урид тусхай сэбэр байрада оруулжа, харууһалгань һайжаруулагдадаг. Поршоонхолһонойнь удаа 4—5 хоноод байхада тэжээлэйнь рацион нэмэгдэдэг. Сүүдхынь рациондо 3 килограмм концентрат, 500 грамм үбһэнэй гурил, витаминна тэжээлдэ гэжэ нарһанай шэлбүүһэн ородог. Колхоздомнай АВМ-0,4 түхэлэй түхеэрэлгэ үшөө тодхогдоодүй юм. Бидэ үбһэеэ ДКУ гэжэ машинаар жэжэ болгодогбди. Январь һарада бидэндэ 60 центнер үбһэ, 200 центнер кукурузын силос үгөө һэн.

Поршоонхонууд хоёр һаратай болотороо эхэтээ суг байдаг. Тэжээл дуран соогоо эдидэг. Хото, гүзээнэйнь бэхижэхын, бүдүүн тэжээлдэ түргэн орохын тулада поршоонхонуудта шэнииисын ороохо нимгэн түмэр дээрэ хуураад үгэдэгбди. Иимэ тэжээл гараһаар 5 хоноод байхадань үгэжэ эхилээд, 21 хоногтой болоходонь хуурай тэжээлдэ оруулагдадаг.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада бүхы гахайнуудай хуурай тэжээлдэ оруулагдаа. Ушарынь хадаа болгогдоһон шэнгэн тэжээлдэ гахайнууд дурагүй, тэжээлшье гээлтэ хоролтодо ородог һэн. Хэрбээ шэнгэн тэжээлэй шэмэ шүүһэнэйнь 15—20 процент болодог байбал, хуурай тэжээлдэ тэрэнь 80—90 процентдэ хүрэдэг. Тиимэһээ хуурай тэжээлдэ гахайнууд ехэ дуратай, шэгнүүрыньшье түргэн нэмэнэ. Үнгэрһэн жэлнүүдтэй жэшээд үзэхэдэ, сүүдхынь шэгнүүр хуурай тэжээл дээрэ байхадаа 100 граммаар үлүү нэмэһэн байха юм. 1970 ондо шахалганда байһан гахай бүхэнэй шэгнүүрэй нэмэлтэ сүүдхэдэ дунда зэргээр 467 граммда хүрөө. Хуурай тэжээлдэ оролго үшөө юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлнэ. Урдань шэнгэн тэжээл үгэхэдөө, гахайшад үдэртөө 2—3 дахин тэрэнииие зөөдэг байгаа бшуу. Харин мүнөө гахайнууд дуратай сагтаа өөһэдөө эдеэлжэ байха аргатай болоо. Юуб гэхэдэ, тусхай хобоо соо хуурай тэжээл хэгдэдэг. Тэрэнь хэдэн хоногто хүрэдэг. Фермэдэмнай гурбан хүн 900 гахай шахан таргалуулдаг. Тиихэдэ хоёр һараһаа дээшэ болоһон 800 поршоонхо түлжүүлхэ цехтэ хоёр хүн хүдэлдэг.

Фермын дүрбэн цехэй гол шухалань хадаа эхэ гахайнуудай цех болоно. Гахайнууд поршоонхонуудтаяа хамта тусхай таһалга соо байдаг. Палаахань жэгдэ бэшэ, налуугаар хэгдэнхэй. Тиимэ байхадаа, муу муухайнь урдажа, транспортёроор газаашаа гаргагдадаг. Таһалгын дээдэ захадань тусхай байра түхеэрэгдэнхэй. Поршоонхонууд гэшхүүрээр дамжажа тэндэ гараад амардаг. Иимэ таһалгагүй байхадаа, эхэ гахайнууд һүниндөө поршоонхонуудаа бэеэрээ даража алажархидаг байһан юм. Мүнөө тиимэ усал үгы болонхой.

Абтаһан продукциин хэмжээгээр ажалай түлбэри тогтоогдонхой. Жэшээнь, шахалгын цехэйхид гахайн шэгнүүрые центнерээр нэмээгээд байбал, 4 түхэриг 77 мүнгэ абадаг гэхэ гү, али хүн бүхэн һарадаа 180 түхэриг салин хүлһэ абана. Поршоонхонуудые томо болгохо цехэй центнер шэгнүүрэй нэмэлтын түлөө 7 түхэриг 53 мүнгэ абадаг. Һарадаа салин хүлһэниинь дунда зэргээр 120 түхэриг болодог.

Гурбан хүнһөө бүридэһэн хиналтын пост фермэдэмнай байгуулагданхай. Тэрэниие аймагай чемпион Е. В. Таланкина хүтэлбэрилдэг. Гахайшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Дүнгүүдынь һара бүри гаргагдаад, коллективэй дунда зүбшэн хэлсэгдэдэг. Улаан булантайбди. Эдэ бүхы хэмжээ бэелүүлһэнэй ашаар фермэмнай һүүлэй гурбан жэл соо ажахыдаа ашаг олзо ехээр оруулдаг һалбари болонхой. 1969 ондо 25 мянган, 1969 ондо—66 мянган, 1970 ондо—172522 түхэригэй сэбэр олзо оруулаабди. Гүрэндэ тушаагдадаг гахайнуудай шэгнүүршье гансата дээшэлээ. Колхоз үнгэрһэн жэлдэ дунда зэргээр гахай бүхэнөө 110 килограммтайгаар тушаагаа. Бүхыдөө гүрэндэ 2196 центнер гахайн мяхан худалдагдаа. Центнер мяха абалгада хүдэлмэриин 3,5 үдэр гаргашалагдаа гэхэ гү, али өөрынь үнэ сэн 86 түхэригтэ хүрөө. Түсэбөөр 93 түхэриг байхаар хараалагдаһан юм. Шэгнүүр центнерээр нэмэлгэдэ 7 центнер тэжээлэй единицэ гаргашалагдаа.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсон, манай фермынхид улам эршэмтэйгээр ажаллажа эхилээ. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гол эхэ гахай бүриһөө 12 поршоонхо абаха гэхэ гү, али бүхыдөө 4200 поршоонхо түлжүүлхэ, гүрэндэ 2700 центнер гахайн мяха худалдаха гэһэн уялга абанхайбди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ арга боломжо, дүй дүршэл бидэндэ дүүрэн бии. Гэтэр нэгэ хэдэн бэрхэшээлнүүд манда ушардаг. Тус тустаа 100 эхэ гахай багтааха хоёр байра манда хэрэгтэй болоод байна. Тиихэдэ тэжээл буйлуулдаг байра хуушаранхай. Шэнэ табан жэлэй һүүлшын жэлдэ гахайнуудаймнай тоо 3700-да хүрэхэ юм. Табан жэлэй туршада 15 мянган центнер гахайн мяха абажа, гүрэндэ 10785 центнерыень худалдаха гэжэ хараалланхайбди. Тиимэ болохолоороо, үнгэрһэн табан жэлэйхидэ орходоо гахайн мяха абалга, гүрэндэ худалдалга гурба дахин ехэ болохо.

И. ДОРЖИЕВ,
«Родина» колхозой гахайн фермые даагша, областной партийна конференциин делегат.

Нёдондо Улаан-Үдын аймагай «Авангард» колхозой хоёрдохи отделениин гахайшад һайнаар ажаллана. 590 поршоонхо абаха түсэбэй орондо 628 поршоонхо түлжүүлһэн байна. Мүнөө партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эндэхи гахайшад эдэбхитэйгээр хабаадажа, шэнэ уялгануудые абанхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фермын ахалагша гахайшан В. В. Черных.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

КОЛХОЗДОО ЭРХИМЛЭНЭ

«Улаан-Оронго» колхоз энэ жэлдэ 5300 гаран хурьга абаха түсэбтэй юм. Һүүлшын мэдээнэй ёһоор, энэ ажахын эхэ хонидой отарануудта 4500 шахуу хурьган абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна.

Колхозой хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Пурбэ-Доржо Доржиевай хүтэлбэрилдэг отарынхид эрхимлэжэ ябана. Энэ отарын 551 эхэ хониһоо мүнөө 480 гаран хурьган абтанхай. Абтаһан хурьгадынь гарза хоролтогүйгөөр томо болгогдожо байна. Хурьга абалга үргэлжэлһөөр.

— Абаһан хурьгадаа бултыень томо болгожо, үбэлжэлгэеэ үхэл гарзагүйгөөр үнгэргэхын түлөө отаримнай хонишод эрмэлзэнхэй,— гэжэд ахалагша хонишон П-Д. Доржиев мэдүүлнэ.

Манай корр.

БҮДҮҮН ТЭЖЭЭЛ ШАНАРЖУУЛАГДАНА

Зэдын аймагай Ториин совхоздо үбһэ, зелёнко, һолоомо заатагүй гурил болгожо татагдаад, холигдожо, худхагдажа малда эдюулэгдэнэ. Энээнэй ашаар бүдүүн тэжээл гээлтэ хоролтодо оронгүй, гүйсэдөөр буйлуулагдан хоол болоходоо һайн. Энээн тухай доро толилогдоһон корреспонденци соо хэлэгдэнэ.

Манай совхоз сабшалангай газар багатай. Тарялангааршье элбэгбди гэхын аргагүй. Тиимэһээ улам үдэжэ, олоноржо байгаа малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангаха арга мүнөө дээрээ үгы тооной. Жэшээлхэдэ, 600—700 эхэ хонидой отарада арайхан гэжэл 200—300 центнер үбһэн, эды тухай (заримдаа ехэшье, багашье) зелёнко, 100—150 центнер һолоомон хүртэдэг. Үбэлжэлгын хахадһаа захалаад хурьгад үбһэ эдихэ боложо, мянга гаран аманда сасажашье хүрэхөөр бэшэ жэшээтэйл. Хэдэн жэлэй саада тээ хабар эртэ хорёо хаахын туйлда хүрэжэ, ехэ хүшэр саг болодог һэн.

Гамтай химгатай, хомор-жэмэр үбһэ, зеленкоёо тараажа үгэхэдэшни, хонид зарим хубииень үлтэр задар гэшхээд, ногоон һолоомоной үзүүр талыень эдеэд, бүдүүн талыень үлөөжэрхидэг, хайран тэжээлнай хог-бог боложо хаягдадаг байһан. Ябал үбһэ тэжээлээ хүсэдөөр малайнгаа хоолдо оруулжа, бэедэнь тэжээл болгохоб? Энэ асуудал манай малшад болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй һанаа зобоожо, тон зүб шиидхэбэри абтаһан байгаа. Үбһэ, зелёнко, һолоомоёо тэрэ шэгтэнь малдаа үгэхээ болижо, татаад, худхаад эдюулдэг болохо гэгдэһэн байна. Зарим гүүртэнүүдтэ иигэжэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэдэ арьбан, хоол болосотой, малай бэедэ шэнгэсэ һайнтай байшоо. Тиигэһээршье гүүртэ, отара бүхэндэ энэ арга хэрэглэдэг боложо, үбһэ тэжээлээ ехээр арьбалдаг болообди.

Нёдондо зундаа манай эндэ шииг бороо элбэгтэй байгаашье һаань, малда бүдүүн тэжээл, илангаяа үбһэн холо дутамагаар абтаа. Манай отарын 640 эхэ хонидто 262 центнер үбһэн, 450 центнер зелёнко (тэрэнэй) эгээл һайнаар ургаһан жэл), 96 центнер һолоомон хүртөө. Энэ тэжээлээр хони, хурьгадаа ногоон дээрэ гаргаха хэрэгтэй байба. Үбһыень абаха болоо һаа, хурьгатаяа 1300-гаад толгойдо хорёод килограмм лэ хүртэнэ. Нёдондонойхиһоошье бага. Харин энэ тэжээлые уридшалан татажа, холижо худхажа эдюулхэдэ һураггүй арьбан, малда хоол болосотой байна бшуу.

Манай нэгэдэхи отделениин дүтэ тойроной 5 гүүртэ, отарада ДКУ-1 гэжэ трактораар хүдэлгэхэ универсальна дробилка үгтэнхэй. Тракторист Николай Филиппов гүүртэ, отарануудта ээлжээгээр ябажа, бүдүүн тэжээлыемнай, заримдаа моносогороор асарагдаһан ороохыемнай татажа байдаг. Татагдажа, гурил болгогдоһон бүдүүн тэжээлдэ хонидойнгоо үдэрэйнь нормын хахад тухай, талха тариянай хубиие холилсоод, хобоо соо дэбтээгээд хонидтоо эдюулхэдэмнай, багаханшье юумэн үлэдэггүй, дууһан эдигдэһэн байдаг. Үнеэхи урдань малай хүлөөр гэшхэгдэжэ, хохир, шабааһантай холилдожо байдаг хог-бог байхаяа болинхой. Харлашаһан, буритаһаншье үбһэн дробилкада ороходоо урьяад барьяад, буринь һалажа, ондоо тэжээлнүүдтэй — зелёнко, һолоомо, талха тариянтай холилдоходоо хамаагүй эдигдэшэдэг. Мүн суур, халаахай, ожорһо, хилгана гэхэ мэтын хатуу-хүтүү тэжээлшье дробилкада татагдахадаа гурил боложо, дууһан малай хоол болоно. Бүдүүн тэжээлые иигэжэ татахада үшөө һайн талань юуб гэхэдэ, малай досоо шэнгэсэ һайнтай. Нэгэ ёһондоо жажалаад үгэһэн мэтэ тэжээл болоно ха юм. Илангаяа наһатай боложо, шүдээ муудаһан малда иимэ тэжээл аргагүй һайн. Мүн набша намаатай хүдөөгэй, ара модон соогуурхи үбһэн бутархай байжа, үлтирхэй хог ехээр үлэдэг байһан аад, тэрэ болёо.

Бидэнэр үдэртөө гурба дахин хонидоо эдеэлүүлдэгбди. Тиигэхэдээ хоёр янзаар гэхэ гү, али талха тариянайнь зүйлнүүдэй хахадые бүдүүн тэжээлтэйнь холёод, нүгөө хахадыень 100—100 граммыень сулаар эдюулдэг гуримтайбди. Хонид үдэртөө 2 дахин уһалагдана.

Үбһэ, зелёнкоһоо, һолоомонһоо гадна, 130-аад центнер набшаһата тэжээл, хурьгадта эдюулэгдэхэ гэжэ ногоонoор хатаагаад татаһан витамин ехэтэй үбһэнэй гурил бии.

Иимэ тэжээл хэрэглэжэ, бидэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,2 килограмм ноохо хайшалха социалис уялга абаад ажаллажа байнабди. Хониднай хүгшэн, һүүлшын түл үгэжэ байгаашье һаань, урдаа табиһан зорилгодоо хүрэхэбди гэжэ һанагдана. Хонидоймнай хүшэ шадал бараг, урданайл тухайтай. Энэл тухайтай тэжээлтэй байгаад, 1969 ондо 100 эхэ һонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлэгдээ һэн. Нёдондо 100-най 92 хурьган түлжүүлэгдээ.

Мүнөө хониднай түлэг хурьгалжа, эгээл сүлөө тухагүй, харюусалгатай үе болоод байна. Январь һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ 200-гаад хурьган абтаа. Намтай суг хүдэлдэг хонишод П. Х. Синицын, Р. П. Ершов, хурьгашад М. Ф. Дроздова, Е. А. Савельева гэгшэд түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө хамаг оролдолгоёо гарган ажаллана.

Бүдүүн тэжээлые татажа, гурил болгожо, холёод худхаад малда эдюулхэдэ, бултадаашье малай аманда ороогүй һаа, 95—97 процентнь заатагүй эдигдэнэ. Энэ арга тон һайн гэжэ үшөө дахин онсолон тэмдэглэмээр.

Р. АБДУЛЬЗЯНОВ,
Зэдын аймагай Ториин совхозой ахалагша хонишон.

АШАГ ОЛЗО ҮШӨӨЛ БА...

Һүүлэй үеда аймагай элдэб суглаан, зүблөөнүүд дээрэ Гильбэрэй «Коммунизм» колхоз ходол шүүмжэлэгдэжэ, ажахынь хүтэлбэрилэгшэд нэгэтэ шангахан хараал, зэмэдэ хүртэһэн байха.

Теэд һайншье гэхэ аргагүйл даа. Колхоз адууһа малай гол продуктнуудые, илангаяа мяха, һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха гансашье үнгэрэгшэ жэлэй түсэбые дүүргээгүй бэшэ, мүн табан жэлэйнгээ даабариие бэелүүлжэ шадаагүй.

Тус ажахы яахадаа иимэ байдалда ороо, гээгдэлһээ гаража шадахаяа болёо гээшэб?

Энэ һаяхан болоһон колхозой хамтын тоосоото суглаан дээрэ гол түлэб эдэл асуудалнуудта горитой анхарал хандуулагдаа. Колхозой түрүүлэгшэ П. Н. Дубсановай, шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Б. Ц. Гомбоевой тоосоото элидхэлнүүдые, мүн гэшүүдэй хэлэһэн үгэнүүдые шагнажа һууха, хүнүүдэй колхозойнгоо экономикын иимэ бирагүйшэг байдалда ороһондо ехэтэ һанаагаа зобожо, гээгдэлһээ гарахын тула юу хэбэл таарамжатайб гэжэ гүнзэгыгөөр бодомжолжо байһаниинь яһала ойлгогдоно.

Үнэхөөрөөшье һүүлэй үедэ гүрэнһөө айхабтар ехэ туһаламжын үзүүлэгдэжэ байбашье, колхоз мяха, ноохо, овощ, хартаабха гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбые дүүргэжэ шадаагүй. Сагай уларил муу, ган гасуур байгаад, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абажа шадаагүйбди гэжэ шалтаха һэдэлгэ суглаан дээрэ хэгдэһэн байна. Ган гасуур боложо, ороохо тариянай, үбһэ ногооной, бусад ургамалнуудай ургасада зарим тэды нүлөөлөөшье һэн гэлэй. Теэд бүхы алдуу дутагдалнуудаа сагай уларилда тохожорхижо яашье болохогүй.

Колхоздо хонин һүрэгэй тон хангалтагүй муугаар үсхэбэрилэгдэжэ байһан тухай гэшүүд Д. Б. Нербоев, Д. Ш. Доржиев гэгшэд тогтожо хэлээ. Ажахыда гол түлэб нарин, нарибтар ноохотой 12 мянга гаран хонид үсхэбэрилэгдэнэ. Тэдэнииие һайнаар харууһалан, хурьга олоор абажа, ноохо ехээр хайшалжа шадаа һаа, энэ һалбариһаа горитойхон олзо доход оруулагдаха, колхозой экономикые нилээд өөдэнь татаха һэн.

Үнэндөө хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулха, тэдэнэйнгээ харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал табидаггүй, эндэ бодотоор хүдэлхэ үнэн шударгы хүнүүдые хонишодоор томилдоггүй дээрэһээнь энэ һалбари мүртэй хүгжэнэгүй, иланһаа эхэ хонидынь өөдэтэй олошорногүй, хурьгад үсөөн абтана, ноохон бага хайшалагдана. Хонид, хурьгад олон гарзалжа, мүн колхозой правлениин гэмээр мал иигэ тиишэнь худалдагдажа, доторой хэрэглэмжэдэ гээд үүсэлэгдэжэ, ажахыда баһал горитой хохидол ушаруулагдана.

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО СУГЛААНҺАА

Шалгалтын комиссиин элирүүлһэнэй ёһоор, зарим архинша хойрог хонишодой гэмээр хэдэн арбаад хонид үгы болошоһон, шоно, нохойн хүнэһэн болоһон баримтанууд тодороо. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишон Пурбэ Бадмаев нёдондо 139 түлэ хонидые үгы болгожорхёо, хонишон Банзаракша Аюшеев өөрынгөө муугаар 60 хонидые үхүүлээ. Тэрэ мэтээр үнгэрэгшэ жэлдэ колхоздо 794 хонид гарза хоролтодо ороо. Иигэжэ байхадань, хонин ажалһаа яагаад олзо абтахаб даа.

Хонин ажалынь яахадаа иимэ ахир байдалда ороо гээшэб гэһэн асуудалда колхозой зоотехник нүхэр Дабацыренов, главна ветврач нүхэр Аюшеев өөһэдынгөө хэлэһэн үгэ соо тодорхой харюу үгөө. Нүхэр Аюшеев аяар 10 минута соо үгэ хэлэһэн аад, юрэнхы юумэ дурдаад лэ, иишэ тиишэнь тойруулжа хубхай шашаад, хонид яахадаа гарзалнаб, хэзээ энэнь усадхагдахаб гэжэ юушье хэлээгүй үнгэрөө.

Тус колхоз һү ехээр абажа, Улаан-Үдэ городой хүдэлмэришэн хүн зониие сагаан эдеэгээр гүйсэд хангаха ёһотой зоной ажахынуудай нэгэн болоно. Тиигэбшье колхозой правлени, партком, олон тоото мэргэжэлтэдыньшье энэ һалбаридаа бодото анхарал хандуулнагүй. Һүүлэй табан жэлдэ үнеэдэйнь тоо оройдоол 22 толгойгоор олошороо нэрэтэй. Үнеэдынь бүхыдөө 550 толгой болоо. Теэд тэдэнэйньшье нилээд олонхинь жэлһээ жэлдэ һубайрна, тугал олон гарзална. Гадна малайнгаа үүлтэр һайжаруулха. һү шэмыень дэш... баһал энэ гэхэ юумэ... һээ боложо, үхэр мал... олошорногүй, һү, мяха... ехэ абтанагүй ха юм. ...даа. Һүүлэй 5 жэлдэ... һү шэмэ миил 100 ки... мээ гэхэ гү, али нёдон... риһөө 1750 килограмм... Харин тиихэдэнь эдэнт... даг Кировэй нэрэмжэт... бүриһөө 2321 килограмм... бшуу.

Бүхы дээрээ һү һ... лүүлхэ, түрүүшүүлэй ... ной шадабари болгохы... долго гаргагдалаггүй... дээрэһээ харагдана. ... 35 һаалишадай оройдо... нёдондо үнеэн бүриһө... грамм һү һаагаа. Ту... Мария Пурбуева, Вален... ва гэгшэд үнеэн бүр... 2800 килограмм һү ... Энэмнай колхоздо һү ... шэлүүлхэ арга боломж... дээгүй нөөсын ехэ байһ... нэ. Түрүүшүүлэй дүй ... зүшдөө дэлгэршэхэ, ... ерэшэхэ гээд хүлеэгээд ... холо ошогдохогүй. Тэрэ... дэлгэрүүлхын тула үдэ... гаар тэмсэхэ, оролд... бшуу.

Колхоздо бүхы юумэ... хэзээдэшье хүл дээрээ... хагүй гэнэ бэшэбди. ... жэлдэ ашаг олзо оруу... нёдондо колхоз 193,6 ... ригэй сэбэр олзотой гар...

Тиимэһээ колхозой ... партком, мэргэжэлтэд... дынь энэ суглаанай дүн... хо тобшолол хэжэ, ажа... һалбаринуудые эрид хүг... олзо ехэтэй болгохын түл... сэтэйгөөр тэмсэхэ ёһо...

Илангаяа мүнөө ССС... ажахые хүгжөөхэ табан ... тушаа КПСС-эй XXIV ... рективэнүүдэй проект... зүбшэн хэлсэгдэжэ байһ... һан арга боломжонууда... сүүлэн хэрэглэхэ, дут... ры усадхаха хэмжээ ... бүришье шухала.

А. АНДО...
Улаан-Үдын ...
«Коммунизмын туяа»...

> ***„Шэнэ табан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр ... миллион тонно мяха, 92,3 миллион тонно һү, ... миллиард үндэгэ, 464 мянган тонно ноохо абажа байха."***
>
> **(КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдэй проектһээ).**

ОМСКЫНХИДАЙ АМЖАЛТА

Арктика болон Сибириин хүйтэн уларилтай газар дайдада ашаглагдаһан автомашинануудай шэнэ түхэлэй «гутал» Омскын шининын заводой коллектив гаргажа эхилбэ. Тэрэнь «Урал-377» түхэлэй ашаанай машинада хэрэглэгдэхэ юм. КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, тус заводойхид нэгэдэхи кварталай түсэбһөө гадуур арба мянган шинэ бүтээн гаргаха уялга абаһан байгаа. Мүнөө тэрэнэй долоон мянганиинь гаргагданхай.

Шинэ бүтээлгын технологи һайжаруулһанай, мүн хүндэ хүдэлмэриин оньһожоруулагдаһанай ашаар эндэхид продукци гаргалгала эрид дээшэлүүлһэн байна.

Энэ заводто хэгдэһэн шинэ дэлхэйн 50 гаран гүрэнэй автомашинануудта хэрэглэгдэнэ. Омскын шининын завод һаяхан Ленинэй орденоор шагнагдаа.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

Арга боломжоёо хэрэглэнэ

Кондровско целлюлозно-саарһанай комбинадай саарһа хэдэг бүхы бригаданууд үйлэдбэриингөө түсэбые уридшалан дүүргэнэ. Шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо эдэ бригаданууд хамта дээрээ 122 тонно саарһа түсэбһөө гадуур гаргаба. Тетрадь хэдэг цехэй коллектив мүн лэ һайн амжалтатай. Энэ цехэй хүдэлмэришэд 3 миллион тетрадь түсэбһөө үлүүгээр гаргаһан байна.

И. Африканов, В. Королев Н. Борисов, И. Аннушкин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд арга боломжоёо гүйсэд һайнаар хэрэглэн ажаллажа, ха... риингөө даабариие үлүү... гэнэ.

Калужена обл...

Номгон океан... загаһашадай ...

Корсаковска океаничес... дой тон томо 18 траул... һашад партиин съездын ... лэй ажалай вахтада ж... Номгон океанай хойто т... дэнэр загаһашална.

Найман кораблиин ... камбала, треска загаһ... Тэдэнэр хараалагдаһан ... уридшалан дүүргэнэ. Ф... сад траулорнуудай хүд... скумбри гэжэ загаһа ш... барижа эхилэнхэй.

Корсаковска океанич... һа олзоборилгын флот ... гаһанай промышленност... залуу предприятинууд... болоно. Энэ флот һаях... Улаан Тугай орденоор ш... хай.

Южно-Сахалинск.

(Т...

ШЭНЭ АВТОМАШИНА

ЧЕЛЯБИНСКА ОБЛАСТЬ. Ураалай автомобильна заводто хүсэ ехэтэй, хаанашье һаатадаггүй шэнэ автомобиль бүтээн гаргагдадаг болоо. Иимэ автомобильнууд хойто зүгэй районуудта, Дунда-Азиин алһэтэ дайдада үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм. Мүн газопровод барилгада, модо бэлэдхэлэй предприятинуудта шухала хэрэгтэй машина болоно.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада Миасс городой автозаводто шэнэ цехүүд баригдажа, шэнэ технологи хэрэглэгдээ. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлбэ. Предприятида мүнөөнэй шэнэ станогууд хэрэглэгдэнэ, ажалынь оньһожоруулагдажа, автомат тодхогдожо байна. Хабсаралгын цехтэ хэдэн арбаад поточно болон автоматическа линиинүүд хүдэлгэгдэнэ. Эндэ зургаан оньһожоруулагдамал комплексно участогууд, зуугаад автомат агрегатна станогууд тоологдодог. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада предприятиин үйлэдбэри 1,9 дахин дээшэлээ.

Шэнэ табан жэлэй туршада тус завод бүри ехээр хүгжэхэ. Предприятиин цехүүдэй, участок болон бригаданууда коллективүүд КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мү... дэ эдэбхитэйгээр хабаа... нэ табан жэлэй түрүүш... һөө хойшо Ураалай ав... бүтээгшэд даабаряа амж... гаар бэелүүлжэ байнхай.

1970 ондо Ураалай авт... то шэнэ цех ашаглалгад... Эндэ автомобильнууд онь... гаар угаагдажа, шэрдэгд... даг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ураалай ... то бүтээгдэдэг шэнэ авт... нууд.

ТАСС-ай фотохро...

ГОРНЯГУУДАЙ АМЖАЛТА

КАРАГАНДА. «Карагандауголь» комбинадай № 36—42 шахтын нэгэдэхи участогай горнягууд ажалай ехэ амжалта туйлаба. Тэрэ участогые дүршэл ехэтэй шахтер А. Романюта хүтэлбэрилдэг юм. Тус участогай шахтернууд январь һара соо шулуу нүүрһэ малтан абадаг «2К-52» түхэлэй комбайнай бүтээсые 1200 тоннодо хүргэжэ шадаһан байна.

№ 21

…Совет Армиин һайн… …ые манай арад зон …р жабхалантайгаар …дэглэбэ. Энэ һайхан …н хүндэлэлдэ ээл…этэ „Хонхоёо“ зо…улбабди.

БААТАР БОЛОХО ГЭЭ hАА...

…үүд, илангаяа хүбүүд түргөөр ехэ …о ядадаг гээшэ ааб даа. Зүб гү? …ние арсаха хүн үгыл ёһотой. Ба…гараа тохоногоороо нугалаад, ню…а зангидаһан бэеэрээ:

— Балсангыем баряад үзэл даа. Хэр …у болооб?—гэлдэдэгүүдэй нэгэниинь …шье байжа болохот. Зүб лэ даа. …р ургажа, хүсэтэй болохоёо һанана …т.

…нхо» хуудаһанай уншагшад һургуу…д юм гэжэ дуулахадаа, би эхин …удай һурагшадта хандаха гээ һэм. …заал һаа эхин классайхидта хан…м гэжэ гү? Юундэб гэхэдэ, эхин …удай үхибүүд хүсэтэй болохые …догшье һаа, тэрэ хүсэлөө яажа …хээ мэдэдэггүй гэжэ һанагшаб. …аа хүдөөгэй эхин классуудай һу…та ехэ бэрхэшээл тохёолдодог.

…ажалайнгаа хэрэгээр хүдөөгөөр …аа, элдэбын юумэ ажагладагби. …нь, 1968 оной зун Яруунаар ябаха…гэтэ нютагта наранда нюргаяа ду… хүбүүнтэй уулзаа һэм. Тэрэ хү…арбатай. Уһанда ороходо, наранда …ерахада һайн юм гэжэ дуулаһан …н үдэртөө арбан таба дахин гол руу …жа, халуун элһэн дээрэ «нормо…р» хэбтэдэг байгаа. Ямаршье ду…сахингүйгөөр, халуун наранай элшэ …н гэжэ шаруулхадаа, тэрэнэй бэе …та ехээр дүрэжэ, хуу суухаршоод, …ынь арһаниинь дарбайлдан хуура…аа бшуу...

…бүүд! Физкультура хүнэй бэеын та… һайжаруулдаг гэжэ таанар мэдэнэ ёһотойт. Теэд физкультурын хэшээлһээ залхуурдаг нүхэд бии хэбэртэй агша. Манай диспансертэ зарим үхибүүд ерэжэ, энэ тэрэ шалтагаан дурдаад, физкультурын хэшээлһээ сүлөөлыт гэжэ гуйдаг. Харин бэе махабадыень шалгажа үзэхэдэш, ямаршье үбшэгүй, сула бэетэй байха. Тиимэ элүүр үхибүүе физкультурын хэшээлдэ ябажа шадахагүй гэжэ баталһан үнэмшэлгэ үгэлтэй гү? Үгы ааб даа!

Арсуулаад гарахадаа, муудахыень гайхахаш. Һүүлдэнь түрэлхидынь ерэжэ гуйха...

Физкультуратай нүхэсөөд, үдэр бүри гимнастика хээд, хүйтэн уһаар бэеэ аршаад ябаа һаа, этигэгты, гарайтнай балсан, хүлэйтнай булшан гансата шанга боложо, бүхы бэетнай хатуужаха. Тиимэ хүнүүдые ханяадан, элдэб хэжэг холуур тойрожо гарадаг шуу.

Хүйтэн уһаар бэеэ аршахадаа, баһал дүрим сахиха шухала. Анха түрүүн эхилхэдээ, бүлеэхэн уһаар дадхуулан, сээжэ бэеэ норгоод, шэрүүн аршуулаар улайшатар аршаха юм. Үдэр бүри уһанайнгаа температурые доошолуулха хэрэгтэй. Һүүлдэнь гэртэ хоноһон хүйтэн уһаар аршадаг болохот.

Уһаар бэеэ норголгые нажарай сагта эхилхэ юм. Тиихэдээ үглөөгүүр бодоһоор, гимнастика хэһэнэйнгээ һүүлээр «уһанай хатуужуулга» эхилхэ юм.

Түхэреэн жэл соо иимэ хатуужуулга хээд байхадаа, хүйтэ абаха, үбшэлхэ гээшые мэдэхэеэ болихот. Гэхэтэй хамта иимэ хатуужуулга наһатайшье хүндэ хэрэгтэй юм.

Зундаа уһанда оролгые хайша хэрэг эмхидхэһэнэй хэрэггүй. Дан удаан саг соо шунгажа, арһанайнгаа «болдируухайтай» болотор хэбтэһэнэй үлүү...

Наранда бэеэ шаруулгые май һара соо эхилхэдэ таатай байдаг. Түрүүн эхилхэдээ, таба-арбан минута соо шаруулха шухала. Байн-байн шаруулгынгаа сагые ехэ болгохо хэрэгтэй. Тиихэдээ үдын урда тээхи наранай элшэдэ тудагдаха гэжэ оролдоо һаа, тон һайн байха гэжэ мэргэжэлтэ эмшэд хэлэдэг юм.

Эдэ мэтын дүрим сахибалтнай, наранда шаруулһанай удаа бэе суухаржа, һүүлдэнь арһан хуурахагүй байха.

Физкультура, спортын амтые балшар наһанһаа танижа һурабал, таанарай махабад айхабтар һайн хатуужал гаража, ехэ түргөөр хүдэржэн, баатар болон ургахатнай арсашагүй.

М. ТАРАСОВА-ЦЫЖИБОН,
республикын врачебно-физкультурын диспансерэй ахамад эмшэн.

ЭДИР ХАЖУУРШАД

ЗУРАГЛАЛ

Тэрэ гэһэнһээ хойшо арба гаран жэл үнгэршөө. Тиихэдэ пионер Коля Эрдынеев арбан гурбатай ябаа. Эрхим һайнаар һуража, жалһаа жэлдэ классаа дүүргэгшэ бэлэй. Тэрэ зун Коля үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлхэ гэжэ шиидэбэ. Ургы сэсэгээр хангалтама хүдөө талада зунай амаралтые үнгэргэхэдэ хэды шэнээн гоё гээшэб.

— Нюргаар набтархан аад лэ.., һэ, шинии диилэжэ хэхэ юумэн хүдөөдэ олдохогүйл,—гэжэ зарим нүхэдынь наадалхаа һанаба.

— Би үшөө нёдондо зун хүдэлөөд үзэһэн байхаб. Хуурай үбһэ тармахада хэды шэнээн аятай гээшэб,—гэжэ эдир пионер үлэ мэдэг хэлэбэ. Хүбүүнэй мойһон хара нюдэн баярай охёор ялалзаад, ехэшүүлэй хэдэг ажал хэжэрхихэ янзатай болоо һэн.

— Үбһэндэ гарахадаа гармошкоёо абаха гүш?—гэжэ Володя Бадмаев һонирхобо.

— Абаха даа, абангүй яахабиб. Ажалай һүүлээр амаржа һуухадаа наадахаб. Мүнхэ Данзанов һонирхолтой номуудые абахаб гэжэ найдуулаа бэлэй. Одоошье гоёор амархабди,—гээд, Коля нүхэдһөө харюу хүлеэһэн янзатай шэртэһэнэй удаа:—Зай, хэнтнай намтай үбһэндэ гаралсахаб,—гэбэ.

Үхибүүд тэрэ дары харюусабагүй, бэе бэеэ харалсаадхиба. Тиигэбэшье Колиин үүсхэлые бултадаа дэмжээд, хойто үглөөниинь Бальжит Дашиевай хүтэлбэрилдэг үбһэнэй звенодо хүдэлхөө ошолсоо һэн.

Пионер болон комсомолшуудһаа бүридэһэн звено даажа абаһан Бальжит Дашиев түрүүшээр мэгдээ бэлэй. Тоомоо таһарха, хажуурнуудаа тушаалдаһан газарта хаяха гэжэ һанажашье магад. Тиигэбэшье звеногоо Зимки гэжэ жалгын оёорто, хуһата шугы соо түбхинүүлээд, ажал хэрэг тухайдань яаралгүйхэнөөр, нам зохидоор хөөрэжэ үгэбэ.

Хойто үглөөгүүрнь, үүрэй толоной сайража захалхатай хамта эдир хажууршад сабшалан дээрээ гарабад. Үхибүүдэй түрисэлдэһөөр байтар жараад наһатай Баир Гатапов гэжэ үбгэжөөл бултанай урда ороод, хоноомжотой хурсаар сабшажа захалба. Тэрэнэй хойноһоо звеньевод өөрөө далайсатайгаар мүрлэбэ. Үхибүүдшье тэдэнһээ гээгдэбэтүй. Далайха тумаа бүришье үлүүсэ зоригжоод, шүүдэрэй хататар сабшалсаба.

Комсомолка Тамара Муруева гансаараа ядараа бэлэй. Баир үбгэжөөл тэрэ дары ойронь ерээд, хайшан гэжэ сабшахые заана. Үбгэжөөл басаганай хажуур хэды дахин бүлюудээдхинэ. Тиихэдэнь Тамара яһала гүйсэтэйгөөр далайжа, урдахананаь аһан шадалаараа махажа ябаһан Витя Шагдуровые ахин оробо.

— Витя, болгоомжотой ябалши, Тамарада хүсэгдэхэшни,—гэжэ Коля Эрдынеев ёгтолон дуугарба.

— Юу хүсэгдэхэ һэм бээ, тракторна косилкадашье хүсэгдэхэгүйл. Муунь гэхэдэ, эндэмнай ямаршье машина ябаха аргагүй мухардана хаям,—гэжэ хэншьеб хэлэбэ.

Тиигэжэ үхибүүд шүүдэрэй хататар нилээд ехэ талмайн ногоо узууһаарнь хяргажархёо бэлэй.

Хон-хон-хон!.. Хаанашьеб даа, түүдэгэй дэргэдэ Баир үбгэжөөл хажуур аятайханаар сохино. Гармони татажа һууһан Коля Эрдынеевые, мүн Зэдын голоор нилээд алдаршаһан «Урда уула» гэһэн дуу хангюурдажа байһан хүбүүд, басагадые харахадаа үбгэжөөл үнэн зүрхэнһөө баясаа бэлэй. Баярлаханшье баһа зүйтэй. Юуб гэхэдэ, эдир пионернүүдые хажууршанай мэргэжэлдэ һургаха хубитайдаа омогорхохо, баясахашье ушартай һуугаа ха юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо арба гаран жэл үнгэрөө. Тэрэ холын зун хажууршанай мэргэжэлдэ һураһан үхибүүд мүнөө ямар мэргэжэлтэй болоо хаб? Минии һанахада, таряаша зоной мэргэжэлтэй хахасаагүй ёһотой.

Данри ХИЛТУХИН,
уран зохёолшо.

Яруунын аймагай Ульдэргэ һууринда арадай музей бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэрэ музейн «Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу ехэ дайнай түүхэ» гэһэн таһагай хэһэг харуулагдана.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

Бато БАЗАРОН

ДОМОГТО ҮДЭР

…гаа тэмсэлэй
…һаргүй жагсаалда,
…үхан наһаяа
…гаарнь табяабди,

…оонһээ хүндэтэй
…эсэлээр жэшээтэй.
…үүжал харюусал
…нашье байхагүйл.

…дыхэн хэсүү жэл
…нжэндээ тэсээбди,
…ынгоо дабаанда
…юулаа гараабди.

…ргүй далайе
…огшын шанартай,
…үүхэн гурбан жэл
…ибди харгы руу.

…уулган хагсууе
…тыень мартуулхаар,
…алтын үе саг
…ахал удаанаар.

…эгыш яралгүй,
…дээтэ нүхэр!
…ёолиол хаанагүй,
…огто үдэр!

Эдир хүгжэмшэд сэрэгэй марш һуража байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

Үдэшын байгаали

Үдэшын наранай ороходо,
Үүдээ нээжэ харабаб.
Хүхэ тэнгэри тээшэ
Хүзүүгээ һунаан харабаб.
Одо мүшэдые обёорходом
Ониб-аниб гэлдэнэ.
Малагар һарые шэртэхэдэм,
«Мэндэ!»—гэжэ энеэбхилнэ.

Санын хурдые туршангаа...

Арюун намар байхада,
Алтан таряан хуряагдаа
Үбэл хүгшэнэй ерэһэндэ,
Үхибүүд булта баяртай.
Багашуул олоороо сугларжа,
Баруун хададаа гаража,
Санын хурдые туршангаа,
Саһан дээгүүр шуумайна.

Цыден ЭРДЫНЕЕВ,
Хэжэнгын дунда һургуулиин 7-дохи «А» классай һурагша.

Газарай уряа

Ошанинай үгэ А. Островскиин хүгжэм

Оршуулгыень Ц. Дондогой хэдэ
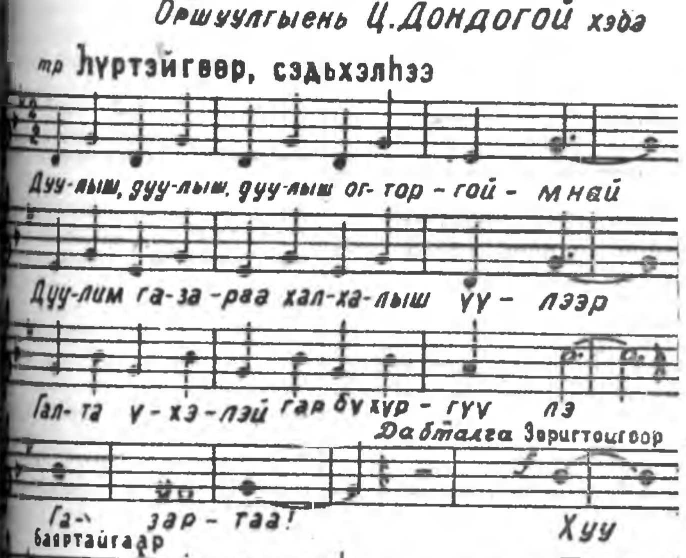
Дуулыш, дуулыш, дуулыш
огторгоймнай,
Дуулим газараа халхалыш
үүлээр,
Галта үхэлэй гар бү хүргүүлэ
Газартаа!
Дабталга:
Хуу арадууд, хамтаараа,
Хуу һэшхэлээ зангидаад лэ,
Дайнай түймэр сарыт,
Дайсадаа дарыт!
Дуулыш, дуулыш, дуулыш,
уһам далай,
Дуутай шуутай шуургаар
зангираарай!
Хөөһэтэй долгин соош үхэлэн
дуун
Хосорог!
Дабталга:
Хуу арадууд, хамтаараа,
Хуу һэшхэлээ зангидаад,
Дайнай түймэр сарыт,
Дайсадаа дарыт!
Дуулыт, дуулыт, дуулыт,
дууһан хүн зон,
Дуулдаг хаанаш, ууҗам дуулиш
түбеэр
Маани мэтээр барандаа
дабтаарайт
Минии дуу!
Дабталга:
Хуу арадууд, хамтаараа,
Хуу һэшхэлээ зангидаад лэ,
Дайнай түймэр сарыт,
Дайсадаа дарыт!

ДАЙСАНАЙ МЭХЭДЭ ОРООГҮЙБ

Цыден-Жаб ЖИМБИЕВ

Уран зохёолшо Цыден-Жаб Жимбиев «Гал могой жэл» гэжэ роман бэшээ юм. Тус романиинь хүүгэдтэ зорюулагдаһан эрхим зохёол бэшэхын түлөө соносхогдоһон республиканска конкурсдо хоёрдохи шанда хүртэһэн байна.

Мүнөө эндэ үгтэһэн бүлэг дотор нютагай обоо дээрэ болоһон ушар тухай хэлэгдэнэ. Зохёолой гол герой колхозой моришон Батажаб гэжэ эдир хүбүүхэн элдэб «хубилгаануудые», Армиин зэргэһээ тэрьедэһэн хүниие дайсад гээшэ гэжэ тоолон, үнэн зүрхэнһөө үзэн ядана, өөрынхеэрээ тэмсэнэ.

Түүдэг гал нижаганаса носожо байһан аад лэ, мүнөө залиран унтаржа, хэдэн сусал дүрэһэн болиһон хоёрой хоорондо ууяна, тэндэһээ утаан бэшэ—уурал гараха хэбэртэй — дээгүүрнь саһан бударна ха юм.

«Хубилгаан» абгай шобогор малтайнгаа залаае, утаһан бүһэнэйнгөө сасагые, хүрин дэгэлэйнгээ хормойе хиисхүүлэн бодожо, хоёр гараа үбсүүн дээрээ хабсарган «зарлиг буулгаба»:

— Зай, нигээд мүргэл түгэсэбэ!.. Мүнөө хотондоо бусахадатнай болохо! Һөөргөө хаража болохогүй! Энэ үргэһэн юумэмнай эндэ үлэхэ. Үргэн сагаан нютагаймнай эзэн энэ улад зоной бэлэгые хуряаха. Таанарай үри бэедэ хайра үршөөхэ! Хари газарта харалсаха юм!.

Тэрэнэй хуугайлан байхада, хэн юушье харюусанагүй, хооһон сууряаншье дуулданагүй, гансал хуйлааһан һалхинай эшхэрхэнь соностоно.

Хүн зоншье найгаргалданад. Тэдэнэр дахануудаа саһан дээгүүр нарпайлган шэрэнэд. Хазаар мори, мори шарга, сар шаргануудтаа һуунад. Тиигээд лэ хадуугаатай байхадаа дааран алдаһан унаанууд майлые уруу түргэхэн хатарна, гэр тээшээ яараа бэзэ даа, бэе бэеынгээ урда хойно оролсон урилдахашье һанаатай, жолоо боожыень бариһан хүнүүд хүхюугээр шуяалданад, зариманиинь гунигтайгаар дуулалданад.

Хадынгаа үндэрые дабаһан аад лэ.
Хатарша моридынь хайратай,
Хариингаа дайнда мордоһон аад лэ,
Ханилсам бусахагүйнь хайратай.

Би баһа һүүлшын шаргада һуубаб. Һөөргөө харахагүй гэһэн хорюултайшье һаань, хойномнай юун боложо байгаа хаб гэжэ һонирхоном. Энэ мэхэшэ эхэнэр хүн зониие ябуулаад лэ, гансааран үлэжэ, үргэл мүргэлэй юумые үбэршэлнэ аа гү гэжэ һэжэглэнэм. Харин тэрэмнай нэгэшье юумэнэй ойро хүрэнгүй, һаарал мориндоо мордоод лэ, бидэнэй хойноһоо соёруулна. Теэд тэрэ хара морин үргэл болон үлэбэ гээшэ гү? Тэрэниие дайдын эзэн унаха болоно гү гэжэ гайханам. Үгы даа, юрэдөө, эндэ эды ехэ зөөри орхигдоһониинь нэгэл удхатай, энэ юун боложо һалагша ааб, хараха байна гэжэ сэдьхэхэ зуураа, шаргынгаа халта дондороод абахада, хажуу тээшээ хүр саһа руу мухаришабаб. Минии шаргаһаа унаад, боролжо хартаганаан доро хэбтэһые хүн зон обёорбогүй, тэрэ «хубилгаан мэдэлшэ» эхэнэрнайшье мэдээгүй, хажуугаарни үнгэрбэ.

Би нилээдгүй удаан саһан соо бухан хэбтэнэм. Одоо ехээр даарашабаб. Тиигээд лэ тэдэ обоошодой далда ороһон хойно бодобоб. Уданшьегүй обоогой хажууда хүрэжэ ерэбэб. Эндэ саһанда хушагдан унтаржа байһан галые, саһан дороһоо бултайлдаһан үргэлэй юумэнүүдые, дороо хүрэшэһэн токтоголнуудые обоолһон Бодхуул харые харабаб. Тэрэ морин намайе харахадаа, ши намайе унахаяа һанаагши, тиимэ һонин юумэ үгы, бишни дайдын эзэнэй хүлэг болооб гэһэншүүгээр үргэһэн янзатайгаар хуухиран угтаба.

Дайдын эзэн юуниинь алин гээшэб гэжэ би оршон тойрон харааширнам. Теэд дүтэ нааша хүндэ адлишье юумэ үзэгдэнэгүй. Харин би эндэ сохом лэ нэгэ хүн ерэхэ ёһотой гэжэ хүлеэнэм. Тиигэжэ байтарни, нээрээ хойто ойн захада нэгэ ябаган хүн бии болобо. Тэрэ нэгэ газартаа байна гээшэ гү гэхээр удаахан алхална. Хүнгэрэг соогуур унан бодон алхина. Гартаа буу баринхай, сэрэгэй шинель үмдэнхэй, нюур шарайнь гэжэ зүдэрүү, һахал һамбайдаа дарагдашаһан, нюдэниинь саана орошонхой. Энэ манай эндэхи хүн бэшэ, гэбэшье тэрэнэй шэг шарайнь ехэл хараһан нюуртал адли. Хари хүн ойромни ерээд, шаб шара болошоһон шүдэнүүдээ ирзайлган энеэгээд, хахир хоолойгоор дуугарна:

— Зай, ши дайдын эзэниие хүлеэжэ байна гүш? Тэрэшни би гээшэлби даа. Энэ урдашни зогсоном!

— Бэшэ аабта даа..,— гээд би баһа энеэнэм.

— Намайе хэн гэжэ һананабши? — гээд тэрэмни асууна.

Би тэрэниие хэншье гэжэ ойлгожо ядан байтараа, харюусанам:

— Ангуушан бэшэ аалта даа,

— Тиимэб. Ангуушан саанаа сэрэгэй частиин ангуушанби. Бидэнэр хэдэн сэрэгшэд агнуурида гараһан зомди. Ой соо нүхэдһөө таһаржа, төөрижэ зобооб. Энэ яажа талаан боложо, иимэ ехэ хүндэ дээрэ орожо өрэбэ гээшэбиб. Энээнһээ ама хүрэхэдэ болохо юм гү? — гээд лэ, тэрэ минии зүбшөөхые хүлеэһэн юумэгүй, эдеэлжэ оробо, тиигээд лэ түбхын түрүүн түйсэтэй архиие, архи гэжэ мэдээ юумэ гү, али ямар нэгэ ундан гэжэ һанаа юумэ гү, уһан шэнгеэр гудамхиба, тэрэнэй удаа шанаһан мяха, хүрэһэншье байгаа һаань, зулгаажа ороно, тиигэжэ эдеэлхэ үедөө буугаа хажуу тээшэнь табинагүй, үбдэг дээрээ хүндэлэн табяад һууна.

Би энэмни хэн юун гээшэб гэжэ ойлгожо яданам. Сэрэгшэд агнуури хэдэг юм аал гэжэ һананам. Юрэдөө, үнөөхи минии тахим Таһархайе дээрмэдэһэн хулгайшан бэшэ аал даа? Али сэрэгһээ тэрьелээд ябаһан дезертир байгаа гээшэ гү? Тиимэ дезертир бодхуулнууд бии болоо гэлсэгшэ гүбэ. Тэдэнэй нэгэниинь энэ байжа болоо гэжэ муу һанаатанам.

Энэ минии сэдьхэл бодолые тааһан юумэдэл, тэрэмни нам тээшэ хёлогод гээд, эдеэ хоолоо хамхум гээд, хүрэһэн мяха хүлхэр-хүлхэр жажалан байха зуураа һурана:

— Энэ танай нютагаархин мүнөө үедэ обоо тахижа, үргэл хэжэ байна гээшэ гү?

— Тиимэ...

— Дайнай үедэ юугээ хэжэ байдаг улад зон гээшэбта? Таанад эндэ мүргэл хэхэт, харин эдэ юумэеэ фронтдо үгэхэгүй,— гээд тэрэм сухалдаһан шэнги болоно.

Энэмни нээрээ сэрэгшэ солдат гээшэ гү гэжэ һананам.

— Теэд һүзэгтэн мүргэнэл даа.

— Бидэнэр энээн тухай милицидэ дуулгахабди. Эндэ ерэһэн хүнүүдтэ яла түлүүлхэбди. Эдэ асарһан юумые гүрэндэ тушааха хэрэгтэй! Энэ мэшээг соо эдэнээ хэе!— гээд тэрэ танигдаагүй хүмни бэрижа байһан буугайнгаа амаар тээ саанашаг хэбтэһэн сумаае заана.

— Зай! — гээд би дуратайгаар тэрэ сумааень шэрэжэ асараад лэ, тэрэ газараар хэбтэһэн юумэнүүдые суглуулан шэгэнэм.

Тэрэмни сумаагай нүгөөдэ амһар руу энэ зөөри зөөшые хэжэ байтараа хэлэнэ:

— Ши тэдэ юумэнүүдһээ һайшалаад хээрэй. Алта, мүнгэн, зүүдхэл.

— Бэшыень яахабибди?

— Хэрэггүй юумэнүүдынь үлүүжэн...

— Яахадаа?

— Энэ моринши даахагүй.

Би ехэ гайханам. Тэрэ хүмни хамаг үнэтэй сэнтэй юумэнүүдые сумаа соогоо хээд лэ, энэ тэрэ юумэнүүдые хажуу тээшэнь хаяна. Юрэдөө,тэдэ үлөөшэдыень хожом ерэжэ абаашаха байгаа юм гү, али яагаа юм.

— Энэ Бодхуул хара юушье хэдэггүй ха юм, яһала тарган шадалтай ха юм, ямаршье ашаа даахал...

— Энэ мориетнай эмниг юм гэлсээ һэн гү даа, тэрэниие абаад ерэл даа, энэ ашаагаа тээе!—гээд тэрэмни захирна.

Би морин тээшээ ошобоб. Минии зосоо баһа һэжэг түрэбэ. Энэ хүн хайшан гээд Бодхуул харые эмниг гэжэ мэдээб? Энэ обоогой үргэл хуу дууһан энэ хүндэ бэлдэгдэһэн байгаа гээшэ гү? Би бодхуул хүндэ туһалжа байна гээшэ гүб гэжэ һанахадаа, хуухымни үһэн үрзыхэдэл гэбэ. Байза, хайшан гэлтэй гээшэб, эндэһээ тэрьелээ һаамни, арба алхаагүй ябатарни, хойноһоомни буудажа унагаахал даа. Харин энэ Бодхуул харадаа мордоод лэ табилшоо һаамни яахаб? Булгижа унагаагаа һаань хосорооб? Би, юрэдөө, үхибүүн бэшэ, эрэ хүнби. үшөө һүниин моришон ха юмбиб, мүрынь ганса мүргэлынь нэгэн болоо, туршаад лэ үзэхэ юм байна гэжэ хатуу зориг зангидабаб. Бодхуул хара намһаа үргэһэн янзатай айбаганан угтаба, би аргааханаар хажуудань ошожо сэн бун болонхой дэлһыень эльбэнэм, тиигээд жолооень тайлаад лэ хүтэлхэтээ адли гэнтэ мэдэхэдээ, дээрэнь гарашаһан байбаб.

— Эй, ши яажа байнаш, энэ бэеэрээ буу!—гээд тэрэмни нам тээшэ гүйбэ.

— Буухагүйб!..—гээд би Бодхуул харые ута жолоогойнгоо үзүүрээр орёолгожо орхибоб. Энэ харамни намайе абаад тэрьелхэ аад, галзуурһан юумэдэл, байра дээрээ дэбхэрнэ.

Тэрэ хүмни барижа ябаһан буугайнгаа хүрзөөр намайе буулгаба. буугай үнсэг баруун мүрөөрни халтираад лэ, мориноймни гуя дээрэ унашаба.

— Моринһоо буу гэнэм, үгы һаашни, шамайе!..

Бодхуул хара байрадаа эрьелдээд лэ, дүрбэн хүл дээрээ тогтожо ядан табарна, би тэрэниие шабхадажал байнам.

— Ну... Ну гэнэм!..

— Мориёо давай, үгы һаашни буудахам!—гээд тэрэ хүн буугайнгаа шабхые пяс-тас гэтэр татаад лэ, үбдэг дээрээ һуухадал гэхэдэнь, буугай абяа нэрьешэбэ.

Буугай тобшо ойпрохсэнуурни һиинашаба. Шэхэмни юушье дуулахаяа болин шэнхинэнэ. Би хүндэ хэзээ буудуулжа үзөөбиб даа. Шүдхэр абаашаг, муухайл юм байна даа. Эндэһээ амиды дээрээ арилдаг һаа...

Моримни ара тээшээ алдалхань гээшэ гү гэжэ һанахаар соройжо ерээд лэ, тэрээгүүр хэбтэһэн үргэл мүргэлэй юумэ дээгүүр, ууяп байһан түүдэгшын сусал дээгүүр, үбдэг тулама хүнгэрэг саһан соогуур булгина.

Энэ унажа ябаха мориёо шархатуулжа алахагүйн тулада эндэ тэндэмни гаража байгаад лэ, үнөөхи хүмни намайе буудана. Үшөө нэгэ һомон хажуугаарни һиинашаба. Үшөө нэгэн.

Бодхуул хара зандаа, тэрэмни тархияа дороо абанхай юумэ аашална, юрэдөө, яашье жолоогоо татуулнагүй, би арайл гэжэ дээрэнь тогтоном, гэнтэ эмээлһээ халии алдаад лэ, нэгэ талаангаар аһасалдабаб.

Эмниг мориной булгяан дунда намайе газар шарбан унана бэзэ гэжэ һанаа юм гү, али буугайнь һомон дууһаа юм гү, тэрэ хулгайшан таба һүрдэгөө газарта гарбижа, иимэ дурадхал оруулна:

— Хүбүүн, бидэ хоёр һайн дураараа ойлголсое, эндэ байһан юумые хубаагаад абуужамди, тиигээд лэ...

Харин би хулгайшанай үгэдэ орохо гүб даа, тэдэ үгэнүүдыень шагнахашье дурамнигүй, ута жолоогоороо шабхадажа орхиходомни, тэрэнэй нюур шэрбэжэрхихэдэл гэнэ.

— Ши, хайрлыш даа, энэ мориёо намда үгыш даа. Энэтнай танай колхозойшье бэшэ ха юм! Ши, моришон хүбүүн, минии бага-нуудтай нүхэсэнэ ха юмши... Хайрлыш!..—гээд тэрэм гуйна.

Би тиигэжэ дуулахадаа, огто үнэншэбэгүйб, теэд тэрэниие хэн юмши гэжэ һураха забда сүлөөгүй ха юмбиб. Нэгэ һамбаандаа тэрэнэй нюур шарайень тудан гэхэдээ, одоол һая танижархибаб. Зүб лэ даа, Зиныи фотографи дээрэ тэрэ һуугаа һэмнай. Тэрэниие танихадаа, зосоомни бүглэрэн, айбалхайгаарни хадхахадал гэбэ. Тиигээд лэ угаа ехээр уурлаһандаа, моринойгоо аманай хахаршатар татаба хэбэртэйб.

Бодхуул хара халта зогсон алдаад, даб гэхэдээ, дүрбэн табгай шүүрэн, харбагдаһан һурша мэтээр шуумайба. Би тэрэнэй дэлһыень дэрлэн хэбтэшэбэб. Амимни саглана, шэхэмни шууяна, нюдэмни уһатана. Нюдэнэйм нёлбоһон хасар дээгүүрни хүрэн мухарина...

ЛЕНИНГРАДЫЕ ХАМГААЛАГШАД ҺУРАГШАДТАЙ УУЛЗАБА

Һургуулиин хоёрдохи дабхарта гэнтэ шанга шанга команданууд соностожо, һайндэрэйхеэр хубсалһан һурагшад тэрэ дороо жагсаалда зогсошобо. Иигэжэ тэдэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Ленинград хотые хамгаалһан баатарнуудые угтаба. Улаан-Үдын 49-дэхи дунда һургуулиин дирекци, Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевой нэрэмжэтэ дружинын совет 5-дахи «Б» классай аяншалагшадта Ленинград хотые фашис эзэмдэгшэдһээ хамгаалагшадые бэдэржэ олохо гэһэн даабари үгэһэн байгаа. Эдир мүрдэгшэд тэрэ сагай баатаршалга тухай, тэдэнэй дайшалхы замай намтарые оложо шудалха, бэлдэхэ тушаа ехэхэн оролдолго гаргаһан байна. Тиигэжэ тус һургуулиин һурагшад дайнай эхилһэн 1941 оной июнь һараһаа блокадын дүүрэтэр, удаань фашис эзэмдэгшэдые Эхэ оронойнгоо газар дайда дээрэһээ намналсаһан сэрэгшэдые бэдэржэ олоһон, тодоруулһан байна.

— Бүхы отрядууд жагсаалда бэлэн болоһон тухайгаа элидхэгты, —гэһэн захиралтын үгтэхэдэ, һургуулиин пионернүүдэй Комаровой, Космодемьянскаягай, Кошевойн болон бусад баатар габьяата геройнуудай нэрэмжэтэ отрядай начальнигууд хойно хойноһоо һубарилдан ошожо, дружинынгаа соведэй түрүүлэгшэ Люба Монастыревада элидхэнэ.

— Би 1941 оной июлиин дүрбэндэ манай Эхэ ороной революциин үлгы—Ленинград хотые фашис булимтарагшадһаа хамгаалалсахаар ерээ һэм. 1941 оной сентябрь һарада фашистнууд Ленинградые хүреэлжэ, тэндэхи арад зоной бэеэ тушаахагүйдэнь, тэдэниие үлэн хооһоор зобоожо алаха гэһэн захиралта үгэһэн байгаа. Зүгөөр Ленинград хотын ажалшад 900 хоног соо хэды ехэ бомбодолго, аадар мэтэ һомон доро үлэн хооһоорше байгаа һаа, дайсанай урда һүгэдэжэ, үбдэг дээрээ унангүй, ехэ багагүй фронтдоо туһалжа гараһан юм. 1942 оной үбэл. Эхэ оронтоёо Ладожско нуур дээгүүр гаргагдаһан «ажабайдалай харгы» нээгдэжэ, Ленинградай ажалшад үшөө һайнаар хүсэ шадалаа элсүүлэн, дайсанаа даралсажа ороо һэн,—гээд 1941—1943 оной туршада Ленинград хотые хамгаалалсаһан М. П. Хомоновой хөөрэхэдэ, һурагшад абла шэмээгүй болошоод байгаа бэлэй.

Ленинград хотын ажалшадай энэ баатаршалгые парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, 1942 ондо «Ленинградые хамгаалһанай түлөө» гэһэн медаль бии болгоһон байна.

Уулзалга дээрэ Ленинград хотые хамгаалалсаһан Д. К. Никоров, Г. Е. Елшин, В. И. Шатилов, А. Г. Костарева гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, һурагшадай үүсхэһэн һайн һайхан хэрэгтэ амжалта хүсэһэн, баяр баясхалан хүргэһэн байха юм.

Һургуулиин пионернүүд өөһэдынгөө хүндэтэ айлшадые хүндэтэ пионернүүд болгоод, улаан галстук зүүлгэжэ, дурасхаалта бэлэгүүдые нэрьемэ альга ташалган доро барюулба.

Тэрэшэлэн һургуулидаа һайн музей эмхидхэжэ, район соогоо түрүү һуури эзэлһэн дружинын совет Владимир Ильич Ленинэй нэрэмжэтэ пионерэй организациин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдан бии болгогдоһон альбомдо эгээн түрүүлэн өөһэдынгөө тэмдэглэл бэшэхэ эрхэ олоһон байгаа. Тэрэ альбом Улаан-Үдын Октябрьска районой пионернүүдэй ордоной директор Н. А. Сизых барюулжа, һурагшадай баяр дээрэ үшөө нэгэ баяр нэмэһэн байха юм.

Эдэ бүгэдэдэнь һургуулиин пионернүүд бултадаа «һайн даа» гэһэн үгөөр хүндэтэ айлшадтаа баяр баясхалан хүргэһэн байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хүндэтэ айлшад пионернүүдэй дунда. 2. Пионернүүд жагсаалдаа.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

«САНЖА, НАРАН, САҺАН»

Иимэ гаршагтай ном үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта Буряадай номой хэблэлһээ гаража, наймаанда ороһон байха. Залуу уран зохёолшо Цыремпил Доржиев энэ номоо һургуулиин наһа үшөө гүйсөөдүй үхибүүдтэ зорюулна. Автор өөрөө багшалдаг һэн тула хүүгэдэй абари зан, аяг ааша һайса мэдэхэ байһанаа харуулаа.

Номдонь юһэн богонихон рассказ оруулагданхай. Хүүгэдэй одоол һонирхон уншама рассказ бүхэниинь жэнхэни буряадаар бэшэгдэһэн байна. Үлүү һарюу юумэн огтошье үгы. Удхын, уран найруулгын, маяг хэлбэриин талаар ялас гэмэ тодо хурса, уншахада уян нугархай, ульгам.

«Семафор» гэжэ богонихон рассказ һонюуша хүүгэдэй анхаралые абаһаар лэ татаха. «Дүрбэтэйхэн Аюша газаагаа наадана... эбдэржэ хуушаршаһан паровоз урдаа түлхин, газараар мүлхинэ». «Хүдөөгэй хүүгэдэй үдэр бүри наадажа байһан үзэгдэл одоошье иимэ гэлэй. Хүбүүхэнэй сүлөөгүй наадажа һууха үедэ нэгэ эхэнэр ойронь ерээд, баруун гараа үргэжэ, «семафор хаалгаатай» гэжэ мэдүүлбэ. Зурагынь адаглан харахадамнай, тэрэ эхэнэр зүүн гараа үргэнхэй байха юм. Тус ном шэмэглэһэн уран зурааша В. Гончар гэгшэдэ алишье гарынь хамаагүй байгаа ха. Рассказ уншангүй, миин лэ удхадань тааруулжа зураһаниинь гэмшэлтэй.

«Дальбараанууд» гэжэ рассказ дотороо үхибүүдые хайшан гэжэ тооложо һурахыень ойлгу[...] «Хүхэ бухандай» гэжэ расск[...] бишыхан Бальжима басаган [...] хай хэлэгдэнэ. Бальжима ү[...] рөөшье һонюуша басаган. [...] зурагыень харахада, 3-4 [...] тай басагахан бэшэ, харин [...] арба гарамгай наһатай баса[...] танилсажа голхорнобди.

Удхын, уран найруулгын [...] лаар яһала гэмгүй аад, хари[...] мэглэл гоёолтонь дэн һонигү[...] шоо. Номой автор уран зур[...] хоёрой хоорондоо холбоо [...] саагүй байһанайнь хойш[...] иимэл хаш.

Тиигэбэшье Ц. Доржи[...] «Санжа, наран, саһан» [...] ном үхибүүдые заатагүй һо[...] хуулхал байха.

М. ОСОДОЕВ

ҺАЙН ДУРААРАА

Сэлэнгын механизаторнуудай училищида һуралсадаг комсомолшууд болон залуушуул Ленинэй, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудай малшадта шефскэ туһаламжа үзүүлхые шиидэһэн юм. Тэдэнэр абаһан уялга соогоо хурьгадай байха 100 хаамаг, уһанай 70 сорго, тэжээл хэдэг хобоонуудые дархалха гэжэ хараалһан юм. Тэрэнээ бэелүүлхын тулада ерээдүйн механизаторнууд ехэ оролдолго гаргаа.

Гартаа дүйтэй залуушуул арбан хоногой туршада эбтэй зэтэйгээр хүдэлжэ, һанаһандаа хүрэбэ.

Л. СЛЮНКИНА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын «Баир» магазинай наймаа[...] Екатерина Ивановна Сусликова. Энэ нүхэр өөрынгөө ажалда [...] сотой һайнаар хандажа, худалдан абагшадай һайшаалда нэгэ[...] шэ хүртэһэн байха юм.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

МАЛАЙ ТАРГАН—ХАРУУҺАНҺАА

Хандажаб Дашиевич Гармаев нютагтаа бэрхэ малшан гэжэ суурхаһаар нилээд үнихэнэй. Тэрэнэй шэн габьяата ажалыень гэршэлһэн Ажалай Улаан Тугай орден ба Ленинскэ ойн баярай медаль үбсүүень шэмэглэдэг юм.

Олохон жэлэй туршада малшанаар хүдэлдэг Хандажаб Дашиевич нёдондо 70 тугал, буруу харууһалжа, сүүдхэдэ толгой бүхэнэйнь шэгнүүр 1130 граммаар дээшэлүүлһэн байна. Тэдэ мал гүрэндэ тушаагдахадаа, бултадаа эрхим һайн сэгнэлтэтэйгээр абтаа һэн.

Бэрхэ малшан мүнөө 10 буха, 30 буруу даажа абаад, үбэлжэлгэеэ жэшээтэ һайнаар үнгэргэнэ. Малынь тобир тарганууд, сүүдхэдээ шэгнүүрээ 850 граммаар нэмээнэ.

Б. ШОЕНОВ.

Захаамин, «Победа» колхоз.

Вьетнамда бэшэгдэһэн репортажнуудһаа

„ЭРЕЭН ГҮРӨӨҺЭНЭЙ АРАЛҺАА“ ЕРЭҺЭН ТХУК

Далай руу Бенхай мүрэнэй шудхадаг газарһаа холо бэшэхэнэ, Куатунг булангай эрьедэ һуубабди. Наратай сэлмэг үдэр байгаа. Огторгой сэнхир сэгээн, агаарынь тунгалаг арюун. Энэл үедэ урда мэтээр американ самоледнууд дээгүүр хүүеэд үнгэрнэ. Вьетнам нүхэдэйнгөө гүйлтаар нуугын захада тогтообди. Далай соо, холо саана ногоон ургамалаар бүрхөөгдэһэн гонзогор арал харагдана.

Хэдэн һарын урда тээ Вьетнам ошоод ерэһэн поляк эхэнэр, уран зурааша Данута Струмилло гэгшын зураг дээрэ энэ аралые хараа һэм. Конкые нэгэ заримашуул «Үбһэ ногоото арал», нүгөөдүүл — «Эреэн гүрөөһэнэй арал» гэжэ нэрлэдэг. Намтай сугтаа ябаһан хүн тэндэһээ ерэнхэй. Тэрэ сэрэгшын хуушаранги мундиртай, дайсанай самоледой түгдэрхэйгөөр хэгдэһэн дүрөө бэһэлиг хургандаа зүүнхэй. Чан Ван Тхук залууханшье һаа (25 наһатай), Конко арал дээрэ толхогдоһон зенитнэ артиллериин подразделениие командалдаг. Тхук тэндэ байхадаа, үсөөн бэшэ бэрхэшээлтэ үдэрнүүдтэй ушарһан юм.

— США-гай үүдхэһэн агаарай дайнай жэлнүүдтэ үнэхөөрөө галта газар бологшо Виньлинь провинциин Виньсон нютагта түрэжэ ехэ болоһон хүм, — гэжэ Чан Ван Тхук өөр тухайдаа хөөрэнэ. — 1956 онһоо хойшо бодото сэрэгэй алба хэжэ ябанаб, түрүүшээр «дүрбэдэхи зонодо», удаань Конкодо байнаб. Энэ нютагта ерэһээр тэмсэлэй түрүү зэргэдэ жансанхайб.

Аралай талмайнь оройдоо 4 дүрбэлжэн километр юм. Урда, зүүн-хойто хажуугаараа (имагтал энэ талаараа ехэ дайда тээшэ хараһан) эрьенүүдынь эгсэ хабсагайлиг. Зүүн эрьень угаа зохид элһэн пляжтай.

— Далайда шунгаха арга олдодоггүй шахуу һэн, — гээд тэрэмни үргэлжэлүүлнэ. — Абяа аниргүй болоһон үсөөхэн минутын үедэ, һүниин харанхыда умбахабши даа...Арал дээрэ урга[...] бии гү гэнэ гүт? Бии байха, байһан юумэл даа. Саг үргэлжэ, ехэ хүсэтэй агаарай добтолгонууд хэгдэжэ, ехэ хохидол ушаруулаа. Тиигэбэшье дайсан хамаг юумэ һандаажа, һалгаажа шадаагүй. Платанууд, банануул, дубууд, түмэрлиг түхэлэй зарим модод олон жэлэй туршада ургажа байдаг. Үндэрөөр ургаһан үбһэ ногоон нуугыемнай халхална. «Ханойн секторто» бамбугай түрэлэй һөөгүүдые һуулгаа һэмди. Загаһашадай онгосонуудые уядаг аргамжа тэрээгээр хэдэг юм. Бомбодолгын үедэ агаарай температурын гансата нэмэхэдэнь, тэндэхи ууган бамбугай плантаци хосорһон юм...

— Хүлисэгты, «Ханойн сектор» гээшэтнай юуб?

— Бүхы арад хэдэн районуудта хубаагдаад, ороной провинцинууд болон городуудай нэрэнүүдые абаһан. Тиигэжэ эхэ орондоо дуратайгаа харуулха гэһэн байгаабди.

Газар дорохи нууганууд тухай, нэгэ врач болон арбан санитарай хүдэлдэг походно госпиталь тухай Чан Ван Тхук хөөрэбэ. Конко арал дээрэ хүнүүд илангаяа юугээр дуталдадаг гээшэб? Хөөрэлдэһэн хүмни тэрэ дороо иигэжэ харюусаба:

— Гэртээ үлэһэн түрэл гаралайхидаа тон ехээр һананабди. Агаарай дайнай эгээл хүндэ үедэнь хэдэн һарын туршада почто абадаггүй байгаабди. Таһалгаряагүй бомбодолгоһоо болоожо, загаһашадай онгосонуудай хүрэжэ ерэхэнь бэрхэтэй байгаа. Тиигэбэшье эндэ һайн ханинар болонхойбди. Хани холбоо дайн бүри бүхэ болгодог гэжэ та мэдэнэт...

Һайндэрнүүдые, илангаяа шэнэ жэлэйхиие — ехэ баяртай хүхюунээр тэмдэглэхэ гэжэ оролдонобди. Нютагай элеэ хоол бэлдэдэг, һайндэрэй бэн шуиг гэжэ талха баридаг. Хүршэ «секторнүүдтээ» айшалалсадаг байгаабди. Подразделени бүхэндэ «Орион» гэжэ транзисторна приемник бии. Ханойн радиогой дамжуулга, илангаяа һүүлэй мэдээсэлнүүдые, уран шүлэгтэ дамжуулгануудые, Урда зүгтэхи аха дүүнэртээ зорюулагдаһан программа ходо шагнадаг һэмди.

1965 оной августын 8-да америкын авиаци Конкодо түрүүшынхеэ добтолһон юм. — гэжэ Чан Ван Тхук үргэлжэлүүлбэ.— Тиихэдэ би арал дээрэ ерээдүй байгааб. 1966 оной октябриин 28-да болоһон тулалдаан, миниин һанахада, эгээл хүндэ, аюултайнь байһан. Манатай, бүрэгэр үглөөгүүр һэн. Ехэ буунуудаа хушажа һаял дүүргээд байгаабди. Дайсанай самоледуудай дүтэлжэ ябаһан тухай сахюулай постһоо гэнтэ дуулгаа бэлэй. Бүлэг бомбардировщигууд харагдаба. Арал дээгүүр нэгэ тойроод, доошоо болоожо эхилээ. «Бууда!» гэһэн команда соностобо. «Фантомуудай» двигательнүүдэй муухай абяае, бомбонуудай тэһэрэлгые, һомонуудай наяраас хэзээшье мартахагүйб. Нэгэ самолет унагаабабди. Удангүй үшөө нэгэ бүлэг самоледууд ерээ. Булад мүндэр дахяад адхарба. Гэдэһээ шархатабаб. Теэд золни болоходоо, ээлтэй байшоо... Дайсанай үшөө нэгэ самолет унагаагдаа гэжэ һүүлдэнь дуулаа һэм.

Һамгатай, үхибүүдтэй гүт?— гэжэ Чан Ван Тхугһаа асуубаб. Шарайнь барайба.

— Түрым һүүлээр гурба хоноод байхада намайе Конко эльгээгээ һэн, —гэжэ тэрэ бүдэхеэр хэлэнэ, — харин һамгаа дахин хараха хубигүй байшооб. 1967 оной мартда, бомбодолгын үеэр хосороо. Тиихэдэ эсэгэһээ хахасаа һэм. Гурбан аха дүүнэртэйб. Ехэ ахам намдал адли — армида, хоёр дүүнэрни—һургуулида һурана.

Чан Ван Тхук дуугай болобо. Дахяад, хэдэн үдэр үнгэрһэн хойно, Виньлинь провинциин газар дорохи госпиталиин нэгэ залуу врачай һамганайнгаа хосорһон тухай хөөрэхэдэнь, һамаарuулха үгэ олохонь намда бэрхэтэй байгаа һэн. Дуугай һууһам дээрэ шэнги байгаа бэлэй.

Шухала болоо һаань, дахяад аралдаа ерэхээр бэлэн гүт?—гэжэ тараха дээрээ залуу командирһаа асуубаб. Тхук түдэгэсэнгүй иигэжэ харюусаба:

— Солдадби. Конкотой бүхэ гэгшын холбоотой гээшэбди.

МОНИКА ВЕРНЕНСКА,
поляк уран зохёолшо.
(АПН).

Ханой—Варшава.

ХИЛЫН Саанахаа РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Европодохи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай түлөө

СОФИ. (ТАСС). Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Бухарестда үнгэргэһэн зүблөөниинь Болгариин олониитые ехээр һонирхуулба.

Зүблөөнэй шиидхэбэринүүд эб найрамдалай хэрэгтэ, бэе бэеэ ойлголсолгодо туһатай байха гээд «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Аюулгүйн асуудалнуудаар бүхэевропын зүблөөнэй бэлэдхэлдэ, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу байдал зөөлэрүүлхэдэ, харилсаа холбоо бэхижүүлхэдэ тэрэ зүблөөн һайн нүлөө үзүүлхэ.

Манай түби дээрэхи байдал һайжаруулха, дайн сэрэгые арадуудай ажабайдалһаа саража зайлуулха гэжэ оронуудаймнай үнэн зүрхэнһөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байһыень Бухарестда болоһон зүблөөн харуулба гээд «Земеделско знаме» газетэ бэшэбэ.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Аюулгүйн асуудалнуудаар бүхэевропын зүблөө зарлахаар оролдолго саашадаашье гаргахаар Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүд бэлэн байнад гээд Будапештын «Мадьяр Хирлап» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Бүхэевропын зүблөөндэ бэлэдхэлэй шэнэ, бүри эдэбхитэй шата эхилхын тулада хэхэ юумэеэ бүхыдэнь хэхээр социалис гүрэнүүдэй бэлэн байһыень Бухарестын зүблөөн харуулба гээд тэрэ газетэ бэшэһэн байна. Бүхэевропын зүблөө түргэнөөр зарлаха гэһэн оролдолгодо Венгриин Арадай Республика саашадаашье эдэбхитэйгээр хабаадалсахаар бэлэн гээд «Непсава» гэжэ Будапештын үшөө нэгэ газетэ тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. (ТАСС). «Аюулгүй байдалые хангалга—Европын бүхы гүрэнүүдэй хэрэг», «Европын аюулгүйе хангалгын зам дээрэхи шухала алхам»,—гэһэн гаршагууд доро ГДР-эй хэблэл Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Бухарестын зүблөөнэй материалнуудые толилно.

Зүблөөнэй дүнгүүд аюулгүйн асуудалнуудаар бүхэевропын зүблөө түргэнөөр зарлаха гэһэн социалис оронуудай эрид сэхэ, эсэшэ сусашагүй оролдогыень харуулна гээд «Нойес Дойчланд» тэмдэглэбэ.

ВАРШАВА. (ТАСС). Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн аюулгүйн асуудалнуудаар бүхэевропын зүблөөнэй бэлэдхэлые улам үргэн далайсатай болгохо гээд «Глос Працы» гэжэ газетын редакционно статья дотор хэлэгдэнэ.

«Бодото хэмжээнүүд хэрэгтэй» гэһэн статья дотороо «Жиче Варшавы» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «социалис оронуудай, тэрэшэлэн бусадшье зарим гүрэнүүдэй дипломатическа оролдолгын ашаар бүхэевропын зүблөөнэй бэлэдхэл ямар шатадаа мүнөө хүрөөд байнаб гэхэдэ, хоёр талын хөөрэлдөөнүүдэй хажуугаар мүн олон талын хөөрэлдөөнүүд хэрэгтэй болобо. Һанамжаяа зүбшэн хэлсэхэ, бүтэмжэтэ бодото ажал хэхэ саг эхилбэ. Бүхэевропын зүблөө зарлаха болзор шадаал һаа дүтэлүүлхын тулада хубитаяа тэрэ зүблөөнэй бэлэдхэлдэ Польшо ехээр оруулна».

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

ВЬЕНТЬЯН. (ТАСС). Бэеэ абанхай нейтральна Лаос гүрэндэ добтолон ороһон американо-сайгоной интервентнүүдые тус ороной патриодууд шангаар сохижо үргэлжэлһөөр. 9-дэхи шоссе харгы Урда Лаосоор зүүн тээһээнь баруун захадань хүрэтэр ходо гарадаг. Тэрэ харгы шадарай бүхы районуудтахи эзэрхэг түримхэйшүүлэй сэрэгүүдые патриодууд сохижо байһаар. Урда Вьетнамай хилэһээ 8 модоной газартахи райондо гурбан үдэрэй турша соо болоһон байлдаанай үедэ Сайгоной парашютно-десантна 39-дэхи батальон бута сохигдобо. Тэрэ батальоной гурбанай хоёр хубиһаа үлүүнь үгы хэгдээ. Урда Вьетнамай марионеточнэ армиин үшөө хоёр подразделениие патриодууд хүреэлжэ абахаяа һанаба. Теэд хүреэлэлгэдэ орохоёо айжа, ухаагаа алдаһан сайгон солдадууд тэдэниие абархын тулада эльгээгдэһэн вертолёдуудта үрдижэ һуухаяа эрмэлзэжэ, вертолёдуудай хажууда мүр хүлгүйгөөр наншалдаһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Лаосто американ 145 самолёт ба вертолёт февралиин 5-һаа хойшо унагаагдаба гэжэ Каосан Патет-Лао гэжэ агентство мэдээсэнэ:

Вьентьянһаа хойшоо 144 модондо байдаг Лонченг городтохи ЦРУ-гай баазые Лаосой патриодууд улам шангаар добтолжо оробо. Тэндэнь Лаосой хархис генерал Ванг Пао гэгшын штаб-квартира байдаг.

Урда Вьетнамһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд американ ба марионеточнэ сэрэгэй шэбээлһэн 50 гаран пунктнуудта февралиин 22-то добтолбо. Контум, Хойан, Бенче, Таконе гэхэ мэтын провинциальна центрнүүдтэхи дайсадые арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд сохиһон байгаа.

Январиин 31-һээ февралиин 20 хүрэтэр Урда Вьетнамай ба Лаосой патриодуудай хэһэн амжалтатай байлдаанууд тухай хамталһан тоо мэдээнүүдые ДРВ-гэй хэблэл толилбо. Энэ үе соо патриодууд американ ба сайгоной 4 мянга гаран солдат ба офицерые, тэрэ тоодо 900 американецуудые алаһан, шархатуулһан, 170 гаран самолёт ба вертолёдыень, 200 гаран дайшалхы машиныень үгы хэһэн байба.

Американ эзэрхэг түримхэйшүүл Индохитадай бүхы фронтнууд дээрэ диилдэжэ байһаар. Никсонэй «гуамска доктрина» гэдэгынь патриодуудай шанга сохилто доро бутаран һалажа байна гээд Лаосой ба Урда Вьетнамай патриодуудай дайшалхы амжалта тайлбарилха зуураа, «Нян Зан» газетэ бэшэбэ.

Хүсэд илалта түйлатараа тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр, Лаос ба Камбоджын аха дүү арадуудтай эблэжэ, американ эзэрхэг түримхэйшүүлые Индохитадһаа намнажа зайлуулхаар вьетнам арадай эрид шиидэнги байһыень газетэнүүд тэмдэглэнэ.

ЮРИСТНУУД-ДЕМОКРАДУУДАЙ БУРУУШААЛГА

ПАРИЖ. (ТАСС). Доминиканска республикада үйлэдэгдэжэ байгаа политическэ террорые буруушааһан мэдүүлгэ юристнүүд-демокрадуудай уласхоорондын бүлгэм гаргаба.

Энэ орондохи оршон байдал һүүлэй хэдэн һарын турша соо улам хурсадаба: американ тагнуулшадай хүхеэдэг террорис эмхинүүд хүн зониие алана, засагаархид улад зониие нэгжэнэ, политическэ хэрэгээр хаалтада байгшадые тамална, демократическа хэблэлые элдэбээр хашана, ажалшадай болон профессиональна нэгэдэлнүүдые, студентнүүдые элдэб эсээр хашана.

Эгээн лэ хархис бүлэгүүдэй дура зоргоороо аашалха ябадалые хоримжолхо, политическэ хэрэгээр хаалтада байгшадые сүлөөлхэ, энэ орон соохи түрүү үзэлтэниие хашаха ябадалаа болюулха эрилтэ Доминиканска правительствын урда табихыень өөһэдынгөө гэшүүдые юристнүүд-демокрадуудай уласхоорондын бүлгэм уряалба.

Саахарай хоёрдохи миллион тоннонь гаргагдаба

ГАВАНА. (ТАСС). 2 миллион тонно саахар Кубада гаргагдаба. Саахарай эшэ сабшадаг хүдэлмэришэдэй. саахарай 147 заводой хүдэлмэришэдэй 25 үдэрэй турша соо үсэд шангаар ажаллаһанай ашаар февралиин 24-нэй үдэшэ саахарай 2 миллион тоннонь абтаба.

Сезоной дүүрэтэр 7 миллион тонно саахар үйлэдбэрилхэ гэһэн ехэ оролдолго хэшээл энэ орон соо гаргагдана. Тэрэнэй тулада саахарай зарим заводууд шэнэдхэн һэльбэгдээ. Тусхай түхеэрэлгэтэй хэдэн зуун комбайн хуряалга хэжэ байнхай. Промышленна болон хүдөө ажахын предприятинуудай олон мянган һайн дуратан саахарай хуряалгада ябана.

УЛАД ЗОНОЙ ХҮЗҮҮН ДЭЭРЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Һүүлэй 30 жэлэй турша соо США-дахи налог татабари 17 дахин ехэ болобо. Арад зонһоо татагдаһан федеральна болон нютагай алба налогууд үнгэрэгшэ жэл 278 миллион доллар болоһон байба.

Американхидэй байдал саашадаашье хүнгэрхэгүй. Мүнөө үедэ 35 штадта алба налог шэнээр нэмэхэ тухай асуудал харагдажа байна.

Сионистнуудай[...] хорото ааша[...] элирүүлэгдэн[...]

РИМ. (ТАСС). «Совет [...]дые хамгаалгын бүхэдэлхэйн [...]ренци» гэдэгэй Брюссельдэ хор[...]рилгоор зарлагдаһыень балшы[...]рүүлһэн шиидхэбэри Изр[...] Компартиин ЦК-гай Пленум [...]

Израилиин правительствын [...] хоорондын сионис хүдэлөөнэй [...] бэрилэгшэдэй эмхидхэһэн тэрэ [...]ренциие Израилиин Компарти[...] эрид шангаар буруушаана [...] документ доторнь хэлэгдэнэ. [...]тэхи еврейнүүд тушаа оролдо[...]гажа байһан хэбэртэй болоо[...] дээрээ Советскэ Союзда эсэргү[...]далгын кампани американ им[...]лизмын дэмжэлгээр ябуулха [...] зорилго тэрэ конференци табиһ[...]

Араб газар дайдые эзэмдэ[...]лимтарха гэһэн политикынгаа [...] һүрэжэ байһанһаань дэлхэйн [...]тын анхарал хадууруулха гэ[...]рилго хорото тэрэ үүдхэл гар[...] табина. Бүхы дэлхэйн оршон [...]далда Израилиин дам [...] ехээр гансаардажа, эзэмдэһэн [...] газар дайдын хүн зониие [...] шэрүүнээр дарлажа байһанһаа [...] хэйн олониитын анхаралые [...]руулха гэһэн зорилго баһа [...] Вьетнам, Лаос ба Камбоджо[...] жэ байгаа эзэрхэг түримхэй[...] кан дайнһаа олониитын анх[...] хадууруулха хүсэлтэй.

Советскэ Союзай еврейнүү[...] эрхэтэ совет гражданинууд [...] Израилиин Компартиин [...] шиидхэбэринүүд дотор [...] Израилиин засаг баригшадай, [...] хүдэлөөнэй ударидагшадай, [...]ниие үмөөрэгшэ империалист[...] хардалга гүрдэлгэдэнь Советск[...]зай еврейнүүд дураа гутана.

«Нацистнуудай алуурша [...] олон миллион еврейнүүдые [...] гитлеровскэ зэрлигшэлгэһээ [...]дэлхэйн арадуудые аршалһан, [...]дэлгэһээ, хосоролтоһоо [...]ниие хамгаалһан Советскэ Со[...]зүйтэй, бата бэхи эб найрам[...] тоохын тулада ехэ юумэ хэнэ».

Советскэ Союзда эсэргүү [...]гын кампани болюулхыень, С[...] Союзда эсэргүү суглаа Бр[...] үнгэргэлгые буруушаахыень [...]рамдалай тала баригшадые, Из[...] гүрэнэй политикын түлөө хар[...]гатай хүнүүдые Израилиин [...]тиин ЦК уряалба.

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА

Манай газетын февра[...] 21-нэй номерой гурбадахи, [...] бэдэхи нюурнууд типогра[...] хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр [...] гэгдэжэ гарашаһан байгаа.

Зэмэтэй хүнүүдтэ хэм[...] абтаа гэжэ республикын [...]пографиин дирекци мэдээ[...]

Редакт[...]
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдөөгэй ажалшадай шухала зорилгонууд» гэһэн түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ» гэһэн гаршаг доро информацинууд. Шалгалтын бригадын материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хүгжэлтын шатанууд» гэһэн В. Уланавай статья. «Наһанайнь хэрэг» гэһэн В. Николаевай очерк.

Гурбадахи хуудаһанда: «Социализмын түйлалтанууд» гэһэн статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл. А. Сурмачай «Табин жэлэй тэмсэл» гэһэн статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Спортын һонин.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта саһан орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Байгал шадарай, Хурамхаанай, Баунтын аймагуудта 19—24, Хяагтын аймагта 9—14, бусад нютагуудта 14—19, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 29—31, үдэрынь 15—17 градус хүйтэн байха.

Февралиин 26—27-ной үдэрнүүдтэ республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Ахын, Түнхэнэй ба Захааминай аймагуудта 35—40, бусад нютагуудта 26—31 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-5[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-7[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-3[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности [...] строительства—61-35, советского строительства и быта—69-[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...]формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-03359. Заказ №[...]